

Štoreški ŽELEZAR

LETO XXVI 1987

DECEMBER ŠT. 12

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

V NAŠEM KOLEKTIVU SI VSI ŽELIMO BOLJŠI JUTRI

Preteklo leto bo ostalo zapisano v podzavesti vseh nas delavcev Železarne Štore kot eno najtežjih v povojnem obdobju delovnega kolektiva.

V tragični nesreči smo zgubili 5 delovnih in zvestih sodelavcev. Pod globokim vtisom nesreče in teže posledic smo ob moralni in materialni podpori solidarnih delovnih organizacij Slovenskih železarn, organizacij, s katerimi sodelujemo, Temeljne banke Celje in Zavarovalne skupnosti Triglav Celje uspeli obnoviti poškodovano napravo. V zadnjih 9 mesecih leta smo povečali fizično produktivnost za 1,2 %, če izvzamemo proizvodnjo jekla, ki je potekala 5 mesecev do saniranja uničene naprave za kontinuirano vplivanje jekla na nivoju 60 % planiranih in v preteklosti že doseženih količin.

Ciljev, ki smo si jih zastavili v Gospodarskem načrtu za leto 1987, v pretežni meri nismo dosegli.

Poleg izpada fizičnega obsega proizvodnje jekla zaradi nesreče in proizvodnje surovega železa, je bilo še vedno preveč subjektivnih razlogov, in sicer:

- nihanje kvalitete proizvodov v jeklarni, livarni valjev in metalurške litine ter v livarni strojne litine,
- zakasnelo aktiviranje novih tehnologij v jeklarni na novi »konti napravi« in v livarni strojne litine na avtomatski formarski liniji,

- prepočasno prilagajanje režijskih služb v delovnih skupnostih in v TOZD na nove pogoje gospodarjenja ob uveljavitvi novega obračunskega sistema in ob izredno visoki inflaciji,

Uspešnejši smo bili pri osvajanju novih proizvodov predvsem na področju inženiringa, prav tako so se intenzivneje kot v preteklih obdobjih delavci Železarne Štore vključevali v proces dodatnega izobraževanja tako ob delu kot iz dela.

Uspešno smo se vključili v zunanjetrgovinsko menjavo, saj prvič zaključujemo leto kot »aktivci«. Izvozili smo za več kot 22 milijonov \$ naših proizvodov, uvozili pa le za ca. 19 milijonov \$. S tem smo si zagotovili nemoteno oskrbo z repromaterialom, rezervnimi deli in zagotovili stalno tržišče, tako da smo manj odvisni od motenj, ki nastajajo znotraj jugoslovanskega prostora.

Osebnih dohodki in družbeni standard niso bili na nivoju vseh naših predvidevanj in zmožnosti, ampak smo jih morali v II. polletju podrežati administrativnim opredelitvam zveznih organov.

Poslovno leto bo Železarna Štore zaključila z izgubo. Razloga za izgubo sta izključno dva, in sicer:

1. izpad čistega dohodka v višini 3,2 milijarde din zaradi nesreče in

2. izpad čistega dohodka v višini 2,8 milijarde din zaradi disparitete cen jekla v prvih 10 mesecih letošnjega leta. (cene črne metalurgije so v SFRJ zaostajale za 24 % za rastjo cen industrijskih proizvodov).

Pokrivanje izgube predvidevamo znotraj naše delovne organizacije v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi.

KAKO V LETO 1988

V izhodiščih plana, ki upoštevajo naš srednjeročni program 1986-90 in kalkulacije glede na do sedaj znane zakonske spremembe v gospodarskem sistemu, smo si postavili jasne cilje. Te bi strnil v naslednje opredelitve:

- delati bolje in kvalitetno
- doseči poslovni rezultat nad povprečjem panoge,
- doseči adekvatni nivo osebnih dohodkov iznad povprečnih osebnih dohodkov v gospodarstvu SR Slovenije
- obdržati nivo zunanjetrgovinske menjave na nivoju doseženega v letu 1987
- investirati v okviru finančnih zmožnosti.

Pred nami je leto, polno neznank, pogoji gospodarjenja pa so kljub sprejetemu programu ukrepov in aktivnosti za znižanje inflacije ter stabilizacije gospodarstva in sprejetju interventnih ukrepov Zveznega izvršnega sveta, slabo opredeljeni ter odpirajo vrsto dilem in problemov.

Razvoj in ne le golo preživetje pa bo možno le ob povečani storilnosti in neoporečni kvaliteti izdelkov, varnem delu, skrbnem gospodarjenju z napravami in ob odgovornem obračanju denarja.

Prepričan sem, da se tega zavedamo vsi v našem kolektivu in da si vsi želimo boljši jutri.

Predsednik poslovnega odbora
SREČKO SENČIČ, dipl. ing.

Srečno, zdravo in uspešno novo leto vsem delavcem in upokojemcem Železarne Štore in njihovim družinskim članom želijo

**KOLEKTIVNI POSLOVNI ODBOR
SAMOUPRAVNI ORGANI
DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA**

Jeklarna ob koncu leta

Kot je znano, je proizvodnja v TOZD Jeklarna bila motena do konca meseca avgusta 1987, posebej v času obnove konti naprave I.

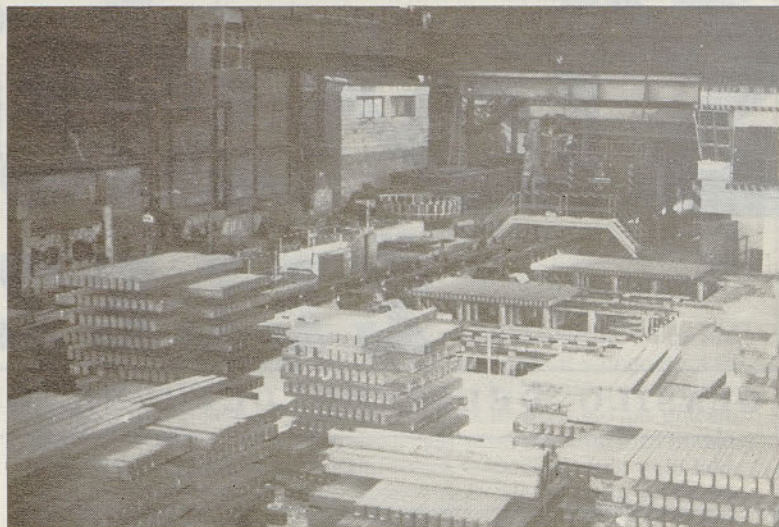
Postopno izboljševanje pogojev za proizvodnjo se je odražalo na večji in kvalitetnejši proizvodnji, ki je v mesecu novembru dosežena v višini 13.011 ton.

Iz podatkov o dnevni in skupni proizvodnji v I. polletju in po posameznih mesecih II. polletja 1987 ter nekatere specifične porabe, ki so odvisne od gibanja proizvodnje in imajo močan vpliv na stroške poslovanja, se vidi napredek v jeklarni.

Prav tako se lepo vidi, da s padanjem zastojev narašča proizvodnja in pada specifična poraba energije ter surovin, katerih poraba je odvisna od načina obratovanja in strukture proizvodnje.

Ocenjujemo, da bo decembrska proizvodnja ravno tako uspešna, kot je bila v mesecu novembru, ter da bo skupna proizvodnja v letu 1987 dosežena v višini 125.500 ton, kar je za 3 % manj, kot je bila dosežena v letu 1986.

V mesecu decembru naj bi odpravili zadnje pomanjkljivosti na KN II in s tem ustvarili pogoje za zaprto odlivanje ter testiranje naprave pri odlivanju formatov kvadrata 180 in 220 mm. Testirane naprave, dokazovanje metalurških garancij in prevzem naprave naj bi opravili v mesecu januarju 1988. S tem bi bila zakrožena investicijska dela I. faze in končano poizkusno obratovanje KN II. Ob ohranjanju doseženega nivoja kondicij proizvodnih naprav in ustvarjanju vseh pogojev za njihovo nemoteno obratovanje pričakujemo izpolnjevanje mesečnih planskih obveznosti v letu 1988. Dela na ojačitvi žerjavnih prog, ki se planirajo v zadnjem kvartalu leta 1988, bodo povzročila zastoje v proizvodnji za okoli 4 tedne. Za ta poseg se bo potrebno temeljito pripraviti, tako s strani Železarn kot tudi zunanji izvajalec del, ki še ni znan. Ravno tako bomo pripravili, v sodelovanju s TOZD-oma Vzdrževanje in Energetika ter DSSS – sektorjem RRI, programe obnovitveno-vzdrževalnih del, ki bi jih izvedli v času mirovanja proizvodnje. Konkretno gre za obnovitev in povečanje kapacitet odpraševalne naprave, zamenjavo cilindrov in elementov regulacije elektrod na EOP I in obnovno – ojačitev temeljev potisne naprave na konti napravi II. Poleg tega bo potrebno opraviti še druga vzdrževalna

dela na objektu in napravah, kar ni mogoče med rednim obratovanjem. Na tehnološkem planu bo potrebno:

- izboljšati kvaliteto vložka,
  - modificirati obstoječe tehnologije izdelave jekla v peči,
  - razširiti postopke obdelave jekla v ponovci (dodajanje zlitin v obliki žice in preprihovanjem talin z argonom od spodaj),
  - vpeljati uporabo programskih paketov računalniškega vodenja proizvodnje,
  - v celoti obvladati tehnologijo zaprtega vlivanja na konti napravi II,
  - izboljšati tehnološke parametre vlivanja na konti napravah (dodajanje Al, zaščita curka na KN I, magnetni mešalci na konti napravi II. . .).
- Uresničitev teh ciljev bo omogočilo osvajanje zahtevnih kvalitet jekla za vijake in avtomobilsko industrijo, katerih naročila smo do sedaj v glavnem zavračali.

Pri realizaciji bo potrebno aktivno sodelovanje strokovnjakov iz razvojnega oddelka Železarne Štore in Metalurškega inštituta iz Ljubljane.

Za uspešno odvijanje proizvodnje je nujno, da vsak pravočasno in kvalitetno izvršuje svoje obveznosti.

Manojlovič Gojko, dipl. met. ing.

VALJARNA II:

Ocena obratovanja v letu 1987 in predvidevanja za leto 1988

V TOZD Valjarne II smo imeli v letošnjem letu postavljen količinski plan po GN v višini 110.000 t. Višina plana je bila na eni strani posledica ugodne fizične proizvodnje v letu 1986 in predvidevanj asortimana naročil za leto 1987.

V Valjarni II ocenjujemo letošnji začetek leta kot zelo ugoden, v smislu proizvodnje. Do meseca junija smo uspevali dosežati količinsko proizvodnjo in tudi delno asortiman celo nekoliko višje kot v lanskem letu. Pravzaprav so se velike težave v TOZD Valjarne II pričele na prehodu v drugo četrtletje, ko smo z vso silovitostjo čutili pomanjkanje gredic. Vzrok za to pomanjkanje je bila katastrofalna nesreča v TOZD Jeklarna koncem meseca februarja. Tako smo v mesecih marec, april, maj, junij, julij ter delno še v avgustu dobivali le okrog 40–50 % potrebnih količin gredic za naše potrebe. V tej količini je bil tudi visok odstotek nekurantnih gredic, ki smo jih valjali v betonsko gladko in rebrasto jeklo. Iz tega razloga smo bili prisiljeni valjati velike količine betonskega jekla in tako nisimo dosegli planskega asortimana, predvidenega v GN.

Ekonomska učinkovitost temeljne organizacije je v letošnjem letu padla. Prišlo je do močnega zaostajanja cen črne metalurgije (predvsem jekla). Ugotavljamo, da je bil porast cen naših izdelkov v prvih devetih mesecih letošnjega leta nasproti lanskemu letu le 62,3 %. In če k temu dodamo povečane količine izdelkov z nizkimi cenami in storilnostmi (betonsko jeklo) ugotovimo, da je vpliv cen in asortimana poglavitni vzrok relativno slabega ekonomskega stanja temeljne organizacije oz. celotne verige jekla. Pri vsem tem so se pojavljali problemi neoptimalnih programov, povečani stroški menjav, uporaba neoptimalnega vložka in velike zahteve prilagajanja proizvodnje trgu, kar se je vse krepko odražalo na storilnosti in na izplenih, ki so nižji od planiranih (približno za 1,5 %).

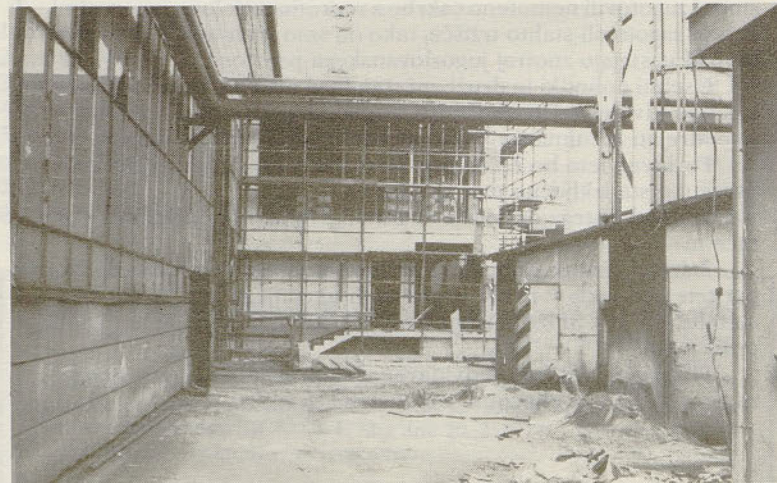
Z določenim optimizmom kljub vsemu ocenjujemo letošnje rezultate kot ne preveč slabe, saj če bi vršili obračun devetmesečnega poslovanja po starem obračunskem sistemu, bi bili rezultati nekje okrog ničle. To pa ob vseh problemih, ki so letos spremljali celotno verigo jekla kaže, da smemo smejele gledati v prihodnja obdobja. Ob tem velja poudariti, da v železarni uspešno vodimo, lani jeseni pričeto investicijo II. faze povečanja kapacitet jekla naprej, in da so realne možnosti, da bi bila investicija končana v prvi polovici leta 1989.

V naslednjem letu nas v temeljni organizaciji Valjarne II čaka ogromno resnega dela, predvsem na področju kvalitete in vodenja proizvodnje v smislu maksimalnega prilagajanja zahtevam kupcev (kvaliteta, dobavni roki, optimalni izpleni, itd.). Pri tem pričakujemo, da bodo sektorji DSSS upoštevali realne možnosti naše tehnologije. To lahko dosežemo le s povezovanjem in sodelovanjem sektorja za PKP, sektorja za trženje in TOZD kontrole kakovosti. Pri tem gre predvsem za pravočasne informacije glede naročil in poteka proizvodnje.

V letošnjem letu ugotavljamo sorazmerno stabilno situacijo na področju zastojev. Zato pričakujemo, da bodo TOZD spremljevalnih dejavnosti angažirano spremljale proizvodnjo in prispevale k doseganju ugodnih poslovnih rezultatov.

Na koncu bi radi poudarili, da se zavedamo, da je uspeh neke delovne sredine v veliki meri odvisen od usklajenega delovanja vseh poslovnih funkcij in le tako lahko pričakujemo take rezultate poslovanja, ki bodo zagotavljali socialno varnost pa tudi ohranjanje in celo izboljševanje življenjske ravni zaposlenih v celotni DO. Mislimo, da moramo, kljub zelo zapletenim razmeram v državi, delati v prepričanju, da je uspeh oz. neuspeh predvsem posledica dela, dobrega ali slabega, nas samih.

Direktor TOZD Valjarne II
Marjan DROFENIK, dipl. ing. str.

Aneks Valjarne II

Poslovanje v letu 1987 in prognoza poslovanja za leto 1988 za TOZD MO

Poslovanje v letu 1987 v TOZD MO lahko v primerjavi s sorodno dejavnostjo, odnosno industrijo (Litostroj, Gastrol, Strojna) ocenjujemo ugodno, čeprav finančni rezultat s pozitivno ničlo sam po sebi ni spodbuden. Finančni rezultat je prav gotovo rezultat vseh dejavnikov tako tržnih, proizvodnih in tudi notranjih dejavnikov (delilno razmerje, oziroma internih cen), ki v letu 1987 niso bili ugodni. Močno se odraža vpliv Zakona o revalorizaciji sredstev vpliva direktno na rezultat TOZD, ter vpliva indirektno preko naših kupcev in na delilno razmerje med liv. I. in MO. Določeno tržno neuravnovesje je nastalo tudi zaradi počasnejše rasti cen v črni metalurgiji, ki je naš glavni kupec.

Količinska proizvodnja tako v proizvodnji valjev z 3250 ton in litine 1249 je dosežena 93 % predvsem zaradi pomanjkanja naročil. Razliko do planiranih količin smo pokrivali z povečano storitveno proizvodnjo, s katero je obrat valjev dosegel 3530 ton proizvodnje ali 101 % na plan, obrat litine 1419 ton ali 105 % planirane proizvodnje. Veliko motnjo v proizvodnji je v letu 1987 predstavljal prevelik izmeček surovin valjev (slabi ulitki), ter motnje v dobavah ulitkov iz livarne II.

Kot motnja v poslovanju se je v letu 1987 začela pojavljati nelikvidnost. Nekateri naši večji kupci (Železarna Skopje, Sisak) svojih nakupov pri nas niso pravočasno in redno plačevali. Od bivše Tovarne traktorjev prevzeta kooperacija s FIATOM je ugodno potekala, tako, da je na osnovi tega tudi prišlo do podaljšanja kooperacijske pogodbe. Finančni efekt same Kooperacije je pozitiven, vendar moramo upoštevati, da je TOZD MO moral določene materiale prevzete od TT in namenjene naši proizvodnji odpisati, ker do te ni prišlo. Ti odpisi poslabšajo pozitivni rezultat poslovanja v kontokorentu.

PRIPRAVA PROIZVODNJE OB VSTOPU V LETO 1988

Ob izteku leta 1987 lahko ugotovimo, da gre v nekem smislu za prelomno, kar se tiče našega odnosa do tržne situacije. Te spremembe smo še posebej močno čutili v sektorju PKP in morali hitro reagirati, ker se pri nas križajo vsi informacijski tokovi. Ocenjujemo, da smo to svojo vlogo zadovoljivo opravili, ob bistveno nižjem številu zaposlenih od planirane.

V proizvodnji jekla smo imeli v letošnjem letu velik izpad zaradi znanih okoliščin, kar je imelo za posledico velike težave pri oskrbi obeh valjarn z vložkom. Vso situacijo je še poslabšalo pomanjkanje naročil, zaradi česar so se programi valjanja definirali v zadnjem trenutku in zahtevali pogoste menjave programov med tednom, vse s ciljem zagotavljanje delo obem valjarnam. V Livarni nodularne in specialne litine smo morali zaradi nove AFL linije vložiti ogromne napore v prestavitve in spremembo tehnologij ter ob vsem tem še osvajati nove pozicije. Obilo težav pri planiranju proizvodnje nam je povzročila kasnitev zagona linije in iz tega izhajajoče urgence kupcev, katerim smo zato poskušali zagotavljati vsaj minimalne količine, potrebne za njihovo nemoteno delo.

V Livarni valjev in metalurške litine je bilo potrebno vložiti dosti naporov za realizacijo izvoza valjev v ZSSR, ker so se med letom pojavile nepredvidene težave in je bil zato ogrožen dobavni rok. S skupnimi močmi vseh v sektorju PKP, livarni valjev in mehanski obdelavi nam je uspelo na koncu zadovoljivo rešiti te težave. V mehanski obdelavi smo se srečevali s pomanjkanjem določenega asortimenta naročil, kar smo poskušali reševati z iskanjem in izvajanjem storitvene obdelave in na ta način prispevati k boljšemu finančnemu rezultatu.

V celoti gledano na leto 1987 smo uspeli storiti tudi določene korake naprej na področjih, ki so bila odprta in nedorečena. Tu mislim predvsem na ponudbeni oddelek, ki je kadrovsko konsolidiran in je pričel v celoti opravljati svojo funkcijo. Prav tako smo storili določene premike na področju študija dela in časa ter uspeli usposobiti ekipo ljudi za izvajanje te funkcije v okviru danih možnosti. Pri našem delu smo se oprli na pomoč PC računalnikov, kar nam omogoča hitrejše in natančnejše izvajanje določenih funkcij sektorja PKP.

Kaj lahko pričakujemo od leta 1988? Na to vprašanje je zelo težko dati natančen odgovor, ker je še vse preveč neznank o gospodarskih gibanjih v prihodnje. Da pa se ne bi omejevali samo na zunanje dejavnike, je potrebno izhajati iz lastnih ocen in temu primerno delovati.

Na področju jekla bomo morali skupaj s sektorjem Trženje iskati višji kvalitetni nivo naročil ob obveznem iskanju optimumov glede na stroš-

Investicijska dejavnost v letu 1987 je v MO bila minimalna. Če odštejemo interni nakup opreme v bivši TT z znesku 130 milijonov din in razne opreme, smo nabavili dva brusilna stroja za potrebe orodjarne v znesku 90 milijonov din. V primerjavi z ustvarjeno amortizacijo 1000 milijonov din je to komaj 30 %.

Ocena poslovanja v letu 1988

Iz sedaj poznanih tržnih podatkov vemo, da imamo realne možnosti plasmaja samo za ca. 2500 ton valjev, to je najmanj četrtnina manj kakor v letu 1987, na obratu litine pa ob predpostavki, da je znanih naročil enako kakor v letu 1987, premalo za 150 ton. Temu dejstvu bomo podredili tudi vse aktivnosti, zlasti tržne, s ciljem pridobiti nova naročila na nemetalurškem področju, kjer naj bi dosedanje količine povečali za 50 % – ali 300 ton. Ker se na komercialnem področju delo odvija preko celega leta načrtujemo tudi pri metalurških kupcih bolj optimistične napovedi.

Obdelovalnica litine v letu 1988 računa z pričetkom proizvodnje strmoramenskih plastišč.

Oba obrata, zlasti pa valji, bi morali povečati storitve za 50 %; to je iz sedanjih 452 ton na 678 ton.

Po naši oceni to dvoje ne bo dovolj za pokrivanje fiksnih obveznosti tako, da načrtujemo akcije za zmanjševanje stroškov predvsem na porabi orodja, boljši kvaliteti ter krajših dobavnih rokih. Te akcije niso mišljene samo v proizvodnji ampak bi jih morali prevzeti tudi v strokovnih službah. Še posebej pa velja za valje iz livarne I, kjer bi se moral izmeček zmanjšati vsaj za tretjino (v letu 1987 je dosegel 20 %).

Na investicijskem področju načrtujemo za tekočo proizvodnjo porabo samo 40 % amortizacije, preostalo amortizacijo pa za nove naložbe. Vsa nabava osnovnih sredstev bo morala biti podrejena principu nov stroj – dodatna naročila.

V nagrajevanju bi v letu 1988 morali doseči premik v izboljšanju osebnih dohodkov predvsem tistih del in nalog, ki so bolj strokovna, ki dajejo več dohodka v skupno vrečo. Ugotavljamo tudi, da je povprečni OD v TOZD MO v primerjavi s povprečjem DO v zadnjih nekaj letih za ostal za 2 % po našem mnenju neopravičeno saj v našem primeru gre za TOZD z nadpovprečno kadrovske strukturo.

Ciril Močnik, dipl. ing.

ke. Pri osvajanju novih kvalitete in proizvodov bomo nudili vso pomoč sektorju RRI, ki bo imel v letu 1988 izredno zahtevne zadolžitve, če hočemo v celoti realizirati zastavljene cilje DO, opredeljene z GN.

Na valjih in litini nas čaka izredno težko delo, saj bo potrebno bistveno menjati proizvodni program ob dejstvu, da kokile ugašajo, kar pa pomeni napraviti bistven tehnološki premik v smeri osvojitve zahtevanih odlitkov. Področje nodularne in specialne litine bo moralo dokončati s prenosom celotnega asortimenta na AFL ter delati na izboljšanju tehnologije v smislu izboljšanja izplenov.

V Mehanski obdelavi bo potrebno pripraviti optimalno tehnologijo za obdelavo serije strmoramenskih plastišč. Poleg tega bo tekla aktivnost skupaj s sektorjem Trženja na področju osvajanja nove proizvodnje, ki bi naj imela osnovo predvsem v materialih lastnega izvora in pridobivanju storitvene obdelave kot nadomestila v določenem delu predvidenega izpada proizvodnje valjev.

Ker se predvideva v letu 1988 intenzivno delo na projektu »informacijski sistem materialnih tokov«, ocenjujemo, da bo potrebna izredna angažiranost vseh v našem sektorju, da bomo pripravili ustrezne podatke za delovanje sistema.

To delo bomo realizirali v dogovorjenih rokih, ker ocenjujemo, da bomo pridobili izredno pomembnega sodelavca – računalnik, ki bo dvignil kvalitetni nivo dela in omogočil vsem zaposlenim več možnosti za kreativno delo. Še posebej pričakujemo bistvene rezultate na področju planiranja, ki v dosedanji obliki ne zadovoljuje potrebe poslovnega procesa.

Ob zaključku naj poudarim, da bodo predvidene naloge zahtevale permanentno izobraževanje vseh zaposlenih v sektorju PKP in manjkajočega kadra z ustrezno izobrazbo. MARJAN MACKOŠEK, dipl. ing.

RAZISKOVALNO- RAZVOJNA DEJAVNOST OB KONCU LETA

Ob pisanju o raziskovalno-razvojni dejavnosti je treba nujno najti povezavo s strateškimi cilji našega razvoja. Strateške usmeritve smo zapisali v dolgoročni plan Železarne Štore do leta 2000 in poudarili, da bo potrebno posebno pozornost posvetiti raziskovalno-razvojnemu delu. Leto 1987 je že drugo leto srednjeročnega oziroma dolgoročnega planskega obdobja, zato bi bila že opravičena analiza, ki bi pokazala, kako uresničujemo naše strateške usmeritve.

V programu raziskovalno-razvojnega dela smo opredelili štiri osnovne raziskovalne programe:

- razvoj novih metalurških proizvodov, izboljšanje kakovostnih lastnosti in tehnologije izdelave,
- računalniško krmiljenje proizvodnih procesov,
- racionalna poraba energije in surovin,
- razvoj finalizacije.

V okviru raziskovalnih programov vsako leto definiramo določene raziskovalne in razvojne naloge, v katerih so usmerjene raziskave vezave na dolgoročen razvoj; poleg tega pa tudi naloge, ki nam poglobljajo znanje o določeni problematiki in vodijo do rešitev tehnoloških problemov.

Področja jeklarstva

Na področju jeklarstva je RR dejavnost tako temeljila na reševanju obstoječe problematike na področju kakovosti in proizvodnje. Osvajanje določenega števila kakovostno najzahtevnejših vrst jekel, ki v razvitem svetu dosegajo veliko količinsko proizvodnjo in zelo široko območje uporabe, pa je ostalo na pol poti. Osvajanje teh jekel je bilo pogojeno z uspešno izvedbo tehnologije na novi proizvodni opremi, ki pa še ni dala pričakovanih rezultatov. Tako smo lahko izdelali le študije o možnostih izdelave.

Domači proizvajalci uvažajo znatne količine jekel za izdelavo vijakov visoke trdnosti za najzahtevnejše namene uporabe. To nam ob osvojitvi izdelave teh jekel v prihodnje nakazuje dobre proizvodne možnosti, posebno še, ker je na osnovi kritičnih ocen ugotovljeno, da je Železarna Štore sposobna za proizvodnjo takšnega jekla ob brezhibnem delovanju vse proizvodne opreme.

Z izvršenim osvajanjem vseh tehnoloških faz predelave jekla za kroglične ležaje je ugotovljeno, da smo sposobni kakovostno izvesti vse tehnološke faze predelave. Vprašanje je samo izdelava jekla, za kar se pogoji že nakazujejo. Že v letošnjem letu smo želeli pričeti z osvajanjem mikro legiranega jekla s termomehanskimi lastnostmi, kar je posebno pomembno za nadaljnjo kovaško predelavo v vročem stanju. To kakor tudi osvajanje nadaljnjih vrst različnih jekel za plastično predelavo v vročem in hladnem stanju je ostalo zaenkrat v fazi priprav za začetek osvajanja, saj ni bila dana možnost odlivanja jekla z zaščito curka in je v tem trenutku še odprto vprašanje, kdaj bomo te možnosti imeli. Poleg zaščite curka pa so potrebne določene spremembe v tehnologiji izdelave talin, kar je pokazala obdelava teoretičnih in tehnoloških značilnosti sedanje izdelave talin.

Z detajlno študijo vpliva dušika oziroma uporabo nitrovana pri izdelavi talin zlitih z vanadijem smo dosegli znatno izboljšanje kakovosti pri nadaljnji plastični predelavi.

Za nadaljnjo usmeritev raziskovalnega dela na področju jekla je vsekakor pomembno, da je Železarna Štore na osnovi predloženih programov vključena v program »strategija tehnološkega razvoja Jugoslavije«, kjer bomo sodelovali na dveh področjih raziskav in osvajanja:

- področje jekel za vijake velike trdnosti in žilavosti,
- področje mikrozlitih jekel za kovanje.

Na področju osvajanja mikrozlitih jekel za kovanje se uvrščamo tudi v program Raziskav Raziskovalne skupnosti Slovenije. Za razvoj na področju jekla je izrednega pomena uvajanje računalniškega programa za vodenje metalurških procesov v elektropeči. S tem bo doseženo skupno skrajšanje časa izdelave talin, zlasti pa izboljšana stopnja kakovosti izdelanega jekla.

Metalurški inštitut je tudi bil z nalogami vključen v raziskovalno delo v Železarni Štore. Žal pa moramo povedati, da je pri svojem delu ugotovil, da se zapostavlja tehnološka disciplina, kar je vzrok neenakomernosti v vseh tehnoloških fazah in ima velik vpliv na kakovostni nivo izdelanega jekla, čas izdelave šarž in s tem specifične porabe energije.

Velik omejevalni faktor za realizacijo raziskovalnega dela in aplikacije v letošnjem letu je vsekakor nepopolno obratovanje KN2, za kar je zadolžena jeklarina. Upamo, da te omejitve v prihodnjem letu ne bo, saj bi bilo nesmiselno osvajati tako zahteven program jekel, če za to ni tehnično-tehnoloških pogojev.

Področje livarstva

Na področju RR dejavnosti livarstva smo nadaljevali že v letu 1986 začeto in izvajano dejavnost. Ker so bili nekateri razvojni projekti pove-

zani z investicijami, so se le-ti zaradi splošno znanih težav terminsko zavlekli. Predvsem pa smo izvajali naloge z osnovnim namenom prestrukturiranja proizvodnje v visokokvalitetne izdelke, kar je v veliki meri uspelo pri proizvodnji valjev in serijskih odlitkih.

Na področju investicijskih projektov smo zaključili investicijo avtomatske formarske linije. To je bilo zelo zahtevno delo v tehnično-tehnološkem smislu, saj je šlo za izvedbo investicije, tehnološka in pripravljala dela za prenos pozicij ulitkov na AFL, uvajanje nove formarske tehnologije, tehnologije pripravljanja NL litine, tehnologije formarskih mešanic poizkusni zagon in proizvodnja.

Za investicijski projekt centrifugalnega vlivanja valjev je bila določena tehnologija odlivanja in izdelani projekti za opremo ter variante dispozicije opreme na novi lokaciji – elektroplavž. Ta projekt bo zahteval maksimalno angažiranost v prihodnjem letu, ko bomo lahko namenili več sredstev. V prihodnjem letu bomo nadaljevali tudi z razvojno-investicijskimi dejavnostmi pri izgradnji rekuperatorja za kupalke v livarni specialne litine in modernizacije modelarstva.

Na področju novih izdelkov je stekla poizkusna proizvodnja strmoramenskih platišč. Prva platišča so montirana na domače tovorno vozilo, kjer pazljivo zasledujemo vozne karakteristike. Dosedanje izkušnje so zelo vzpodbudne, seveda pa ostaja še nakaj manjših pomanjkljivosti, ki so več ali manj značilne za uvajanje novega izdelka.

Nadaljnji novi izdelki pa temeljijo na osvajanju novih vrst litine, kot so: bainitna, avstenitna nodularna, poljeklena, kromanitna in litine z visokimi raztezki. Pri tem projektiramo livarsko tehnologijo, metalurgijo taljenja, termično obdelavo in spremljamo obnašanje materialov in izdelkov med uporabo.

Veliko raziskovalnega dela je bilo vložena (in tako bo tudi v prihodnje) za doseganje tehnološkega napredka pri obstoječi tehnologiji in v nove tehnološke aplikacije obdelave talin z magnezijem, postopke odžveplanja, uporabo cenejšega vložka, ki imajo namen dati boljše osnove za nove izdelke, izboljšati ekološke pogoje, poenostaviti delo, izboljšati izplene in znižati obseg neuspele proizvodnje.

Ob vsem raziskovalno-razvojnem delu na področju livarstva zasledujemo osnovne motive:

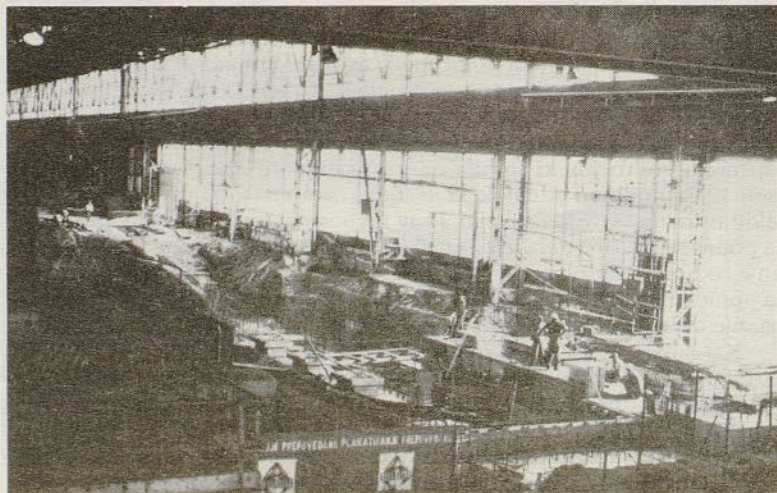
- da je proizvodnja ekonomsko uspešna, kar zavisi od izbora optimalnih tehnoloških postopkov in tržnih razmer ter zakonitosti;
- da sprememba proizvodnje in modernizacija tehnoloških postopkov zahteva tudi spremenjeno miselnost vseh udeležencev v tehnološkem ciklusu, od pomožnega delavca do inženirja. Stališče, da je livarstvo samo »garanje in umazano delo«, je nevarno in zgrešeno za uspešno delo, kajti delati je potrebno predvsem solidno in vestno, kar zahtevajo novi precizni tehnološki postopki in kakovostne zahteve;
- k osvajanju proizvodnega programa visokega kakovostnega nivoja nas sili predvsem konkurenčnost v livarstvu, saj je livarskih kapacitet v Jugoslaviji zadosti in se s pomanjkanjem naročil oziroma dela borijo le tiste livarne, ki proizvajajo navadno litino.

Področje strojništva in finalizacije

V razvojni skupini za strojništvo smo v tem letu delovali predvsem na razvojnem programu hidravličnih enot. Tu gre za razvoj hidravličnih črpalk oziroma, kot jih lahko pravilneje imenujemo, hidravličnih tlačilk in hidravličnih motorjev.

V razvoju so krilne tlačilke z delovnim pritiskom 100 barov in aksialne batne črpalke z nagibnim bobnom z delovnim tlakom do 315 barov. Razvojno smo pričeli z eno velikostjo, za katero je bila izdelana razvojno-konstruktivna in delavniška dokumentacija. Za nas pa je pomembno, da čimprej izdelamo prototipe, na čemer vršimo različne aktivnosti. Izdelava prototipov lahko samo delno poteka v MO, bolj smo vezani na zunanje izvajalce. MO namreč v svoji tehnološki opremljenosti in zastarelosti opreme ni to sposoben izdelovati. Potrebni sestavni ulitki so seveda naši. Za hidravlične enote je bila izdelana tudi tehniško-tehnološka in ekonomska zasnova z opredelitvijo potrebnih investicijskih vlaganj v nov program.

(Nadaljevanje na 5. strani)

RAZISKOVALNO-RAZVOJNA DEJAVNOST OB KONCU LETA 1987

(Nadaljevanje s 4. strani)

Zbirale in obdelovale so se različne informacije iz tržišča hidravličnih enot, in to na strani sedanje in bodoče proizvodnje ter prodaje enot. Aktivno smo sodelovali na tem področju s Fakulteto za strojništvo in v Oboru za fluidno tehniko pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Razvoj finalizacije v mehanskih sestavih je bil v izdelavi prototipa pnevmatskih vrtljivih miz, kjer je bilo izdelanih 5 kom. Nadalje so bile izvajane večje aktivnosti za doseg mednarodnega atesta za priklopna sedla. V sklopu elementov in sestavkov za vozila smo dali v poskusno eksploatacijo strmoramensko platišče, ki smo ga že omenili pri novih odlikih. O strmoramenskem platišču bomo poročali v enem izmed naslednjih prispevkov v Štorskem železarju.

V tehnoloških razvojnih nalogah smo delovali skupaj s Fakulteto za strojništvo na raziskavi obdelovalnosti valjev, kjer sodeluje MO, nadalje obrabni trdnosti poljeklene in nodularne litine, dinamičnih lastnosti poljeklene litine ter možnosti razvoja kotalnih vodil. Skupaj s PP MO in Fakulteto za strojništvo delujemo na razvoju in uvajanju CNC tehnologije oziroma informacijskega tehnološkega sistema.

V prihodnjem letu bomo naše delo in dejavnost nadaljevali na navedenih področjih. Te naloge niso enkratne, ampak kontinuirne za daljše časovno obdobje. Priključili pa bomo še kakšno, ki bo izhajala iz naših aktivnosti, ki jih bomo izvajali v cilju možnosti naše vključitve v proizvodne programe delovnih organizacij strojegradnje.

Ta prispevek ni namenjen samo, da bi popolnili prazen prostor v našem glasilu, ampak zaradi tega, ker se zavedamo, da je raziskovalna dejavnost vendarle gibalno razvoja delovne organizacije in v širšem pogledu celotne družbe. Miselnost, da za raziskovalne kadre v Železarni Štore ni perspektive, je še sicer vedno prisotna, kar je tudi razvidno iz števila in starosti raziskovalnih delavcev. Toda te dileme počasi zginevajo, čeprav je raziskovalna dejavnost deležna v večini le besedne, načelne podpore odgovornih subjektov. Ko pa gre za dejanske pokazatelje, značilne za RR delo, kot so: investicije v RR dejavnost, kadre, enotne strateške smeri raziskovanja, realizacija RR dela in projektov, nam zmanjka odločnosti in podpore.

Najvažnejše odločitve glede razvojnih projektov o novih izdelkih (hidrostatične enote), kakovostnejših vrst jekla, litine in valjev, kakor tudi samih proizvodnih procesov, ki jih sprejemamo v naših dolgoročnih usmeritvah, bi morale vplivati na položaj Železarne Štore v bodočnosti. Vlogo raziskovalnega dela v tem sklopu pa je treba razširiti, pospešiti in uravnati v dolgoročno naravnane programe, ki bodo strnili moči pod eno streho, da bomo dosegli tisto razmerje med razvitosjo in obsegom tehnologij, ki nam bo dajalo najboljše rezultate.

Investicijska dejavnost

Tržišče investicijske dejavnosti v letošnjem letu je bilo na investicijskih programih:

- povečanje kapacitet za proizvodnjo jekla II. faza,
- avtomatska formarska linija v livarni nodularne litine.

V okviru nadaljevanja investicije I. faze za povečanje kapacitet proizvodnje jekla je bilo največ aktivnosti pri izvajanju gradbenih del in izdelavi posameznih segmentov opreme. Pri LB, Splošni banki Celje pa potekajo aktivnosti za pridobitev kredita za osnovna sredstva.

Ta investicijska naložba bo še tudi v prihodnje naša najpomembnejša naložba, saj bo predvidoma zaključena šele v letu 1989.

Investicija avtomatske formarske linije je bila v letošnjem letu zaključena, in to z zamudo, saj smo njeno realizacijo načrtovali v srednjeročnem obdobju 80–85. Glavni vzroki za kasnitev so bile administrativne težave pri pridobivanju soglasij, urejanju finančne konstrukcije ter kasnitev dobave in montaža opreme.

Pomembna investicija, ki bo imela težišče v naslednjem obdobju, je program modernizacije proizvodnje litoželeznih valjev. Za to investicijo so bila letos izločena le manjša sredstva za izdelavo stroja za centrifugalno vlivanje valjev, medtem ko finančna konstrukcija za celoten program še ni zaključena.

Za obdobje do leta 1990 pripravljamo še investicijski program za prestrukturiranje proizvodnje, ki bi obsegal proizvodnjo hidrostatičnih enot. Ta program se v svoji realizaciji navezuje na pridobivanje zunanjih kooperantov. Pomemben program v naslednjem obdobju je tudi program štednje in zmanjšanje specifične porabe energije, predvsem električne. V zvezi s tem pripravljamo program izvenpečne ponovne tehnologije jekla.

Dr. Šturbej Alojz
s sodelavci

Tržne možnosti v letu 1988

Splošna gibanja gospodarskih tokov v letošnjem letu kažejo, da se v državi in v SR Sloveniji ključne naloge družbenih in gospodarskih načrtov ne uresničujejo skladno s pričakovanji, cilji in razvojnimi potrebami. Kritično se zastruje gospodarska nestabilnost, ki ob visoki negotovosti pogojev gospodarjenja in ob interventnem načinu vodenja ekonomske politike povzroča pri delovnih ljudeh vse bolj izražene občutke perspektivnosti razvoja in ogroženosti ljudi, ne glede na to, ali se nahajajo v funkciji proizvajalcev ali uporabnikov industrijskih izdelkov. Ob tem nazaduje investicijska dejavnost in priča smo celo upadanju proizvodnje v vrsti dejavnosti, ki so pomembni porabniki naših izdelkov (gradbeništvo, proizvodnja investicijske opreme, proizvodnja kmetijske mehanizacije, proizvodnja transportnih sredstev). Spremembe obračunskega sistema, visoka inflacija, povečan obseg družbene kontrole cen in ostali ukrepi tekoče ekonomske politike so celovito posegli v obnašanje gospodarskih subjektov. V tem pogledu je bilo letošnje leto v marsičem prelomno tudi za našo DO.

V teku leta so se tržne razmere za prodajo naših proizvodov nenehno zaostrovale in slabšale. Stagnacija v proizvodnji izdelkov črne metalurgije v razvitih državah ter padec prodaje in povpraševanja, so se v polni meri preselili tudi na naše domače tržišče.

V drugem polletju s skrajnimi napori ob bistveno povečanem izvozu le težko zagotavljamo pokritje planiranega fizičnega obsega proizvodnje, ki je žal asortimansko slabši in katerega prodaja poteka po bolj neugodnih plačilnih pogojih kot v preteklosti.

Razmere, ki so povzročile tako hiter preobrat iz obdobja visoke konjunktore v popolno stagnacijo povpraševanja, so bile sicer pričakovane, vendar ne v tako drastični obliki. Vzrokov je več, od zniževanja zalog in racionalizacije porabe pri kupcih, povečani ponudbi ostalih železarn v delu našega programa, znižanju proizvodnje pri nekaterih pomembnih kupcih, do nizkih marž v trgovini in nekontroliranega uvoza ter v plačilno nesposobnem povpraševanju sicer obstoječih realnih potreb koristnikov.

Odraz teh dogajanj je manjša ekonomska učinkovitost in slabši finančni rezultati, kot smo jih bili navajeni v nekaj preteklih letih. Temu je bistveno pripomoglo administrativno zadrževanje naših prodajnih cen za rastjo inflacije ter proizvodnih stroškov. Z ukrepi ZIS od 15. novembra 1987 naj bi bile te disparitete v cenah med panogami odpravljene, vendar

v našem primeru prinašajo le minimalen učinek, kljub na videz visoki podražitvi jekla za 60 %. Za približno enake odstotke so se namreč podražile nekatere osnovne surovine, električna energija in transport pa za več.

Za leto 1988 je napovedanih precej sprememb, s katerimi bi odpravili pomanjkljivosti veljavne zakonodaje (npr. devizni sistem) in tudi pomanjkljivosti v delovanju samega gospodarskega sistema (npr. kreditno monetarni sistem, konsolidacija notranjih dolgov, večje uveljavljanje tržnih zakonitosti itd.). Nekateri ukrepi so že znani, nekateri so še v razpravi; imamo že predloge resolucij o razvoju ter razne ocene in analize možnosti poslovanja v letu 1988.

Kljub mnogim omejitvam, ki jih bodo ti ukrepi prinesli, se moramo zavedati, da bo prvenstveno le trg krojil usodo gospodarskih subjektov in priznal njihovo notranjo učinkovitost.

Pri oceni tržnih možnosti naše delovne organizacije v naslednjem letu moramo prevzeti nekatera zunanja dejstva, ki so znana in jih ne bo možno bistveno spremeniti:

– Že začetni ukrepi za znižanje inflacije in stabilizacijo gospodarstva so prinesli zamrznitev cen, ki velja do 30. 6. 1988. To pomeni, da bomo celo prvo polletje poslovali s sedanjimi prodajnimi cenami in kakršnokoli povečanje stroškov bo imelo samo negativen vpliv na rezultat.

– Načrtovana gospodarska rast v državi je minimalna le 2 % in sama po sebi ne daje večjih možnosti za prodajo povečane proizvodnje, temveč bo to možno storiti le na račun konkurenčnih ponudnikov, z boljšo kvaliteto, novimi proizvodi, itd.

– Moramo pričakovati skrajno racionalno obnašanje porabnikov naših izdelkov, ki bodo še nadalje zniževali zaloge, normative porabe, stroške itd.

– Notranja zadolženost in finančna nedisciplin pri plačevanju sta zavzeli strahoten obseg. Kolikor ne bo izvedena finančna konsolidacija notranjih dolgov, ni možno pričakovati, da bodo celo realna povpraševanja pokrita s plačilno sposobnim povpraševanjem.

– Zaostri se bodo tehnično prevzemni pogoji in zahteva po ustreznih kvaliteti.

– Sedanja kriza pri prodaji jekla je dolgoročnejšega značaja in se bomo v naslednjem letu srečevali z enakimi težavami pri sestavljanju proizvodnih programov.

Situacija na osnovi teh dejstev zahteva in bo zahtevala v prihodnjem letu večje prilagajanje potrebam in zahtevam kupcev tako glede količine, kvalitete, dobavnih rokov in ostalih pogojev prodaje. V pogojih, ko postaja trg za določene izdelke prenasičen, je lahko uspešen samo tisti, ki se bo uspel pravočasno prilagoditi spremenjenim pogojem tržišča in bo

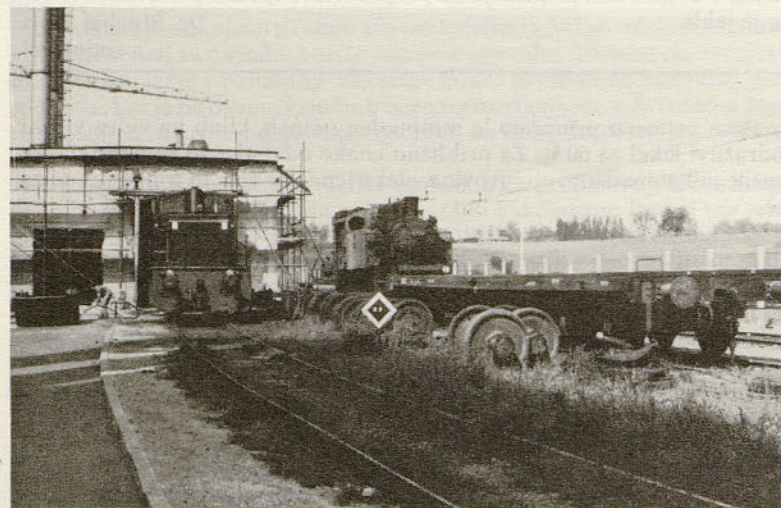
(Nadaljevanje na 6. strani)

Zaostravanje finančne problematike

V letošnjem letu je začel veljati novi obračunski sistem. Z upoštevanjem novega obračunskega sistema naj bi v OZD ugotavljali in izkazovali realne finančne rezultate poslovanja in za skupno, splošno ter osebno porabo delili le dejansko ustvarjeni dohodek. Že po periodičnem obračunu za I. kvartal t. l. so se pokazale nekatere nejasnosti in pomanjkljivosti obračunskega sistema. Manjše spremembe in dopolnitve so bile sprejete in uveljavljene že za polletni obračun poslovanja in nato še za obdobje devetmesečnega poslovanja. V drugem polletju so delno začela veljati že tudi zakonska določila o delitvi ostanka dohodka in čistega dohodka. Nekaterne spremembe obračunskega sistema se še pripravljajo in bodo veljale za izdelavo zaključnega računa za l. 1987, v celoti pa se določila novega obračunskega sistema za poslovno leto 1987 še ne bodo upoštevala.

Sprememba obračunskega sistema je povzročila neprimerljivost finančnih rezultatov tako s preteklim letom kot tudi z gospodarskim načrtom, negativno pa se pri obravnavi kvartalnih rezultatov odražajo tudi spremembe obračunskega sistema, ki so se pojavile v vsakem obračunskem obdobju.

V dejansko zelo zaostrenih pogojih gospodarjenja, visoki stopnji inflacije, dispariteti cen na področju črne metalurgije, pomanjkanju naročil kupcev za nekatere naše proizvode, itd. ter zaradi še nekaterih objektivnih razlogov v DO (nesreča v jeklarni, zamik dokončanja AFL), smo dosegli nezadovoljive finančne rezultate, saj ugotavljamo na ravni DO konsolidirano izgubo. Za izkazano izgubo so med vzroki tudi revalorizacijski stroški in sicer del stroškov iz naslova revalorizacijske vrednosti porabljenih surovin in materialov ter revalorizacije vrednosti prodanih izdelkov. Pri določitvah obračunskega sistema, ki urejajo revalorizacijo navedenih vrednosti in tistih, ki predpisujejo obvezno višino revalorizacije poslovnega sklada, ne glede na dejanske pogoje gospodarjenja, bi bile potrebne nekatere večje spremembe.

(Nadaljevanje s 5. strani)

Tržne možnosti v letu 1988

nudil več od direktne konkurence. Da bi lahko zadovoljivo pokrili zasedbo obstoječih proizvodnih kapacitet po gospodarskem načrtu, bomo morali razširiti dimenzijski in kvalitetni program proizvodnje in tržno potrditi nekatere nove proizvode oziroma dejavnosti, ki jih uvajamo v redno proizvodnjo (strmonamenska platišča, inženiring storitve, proizvodnja investicijske opreme, itd.). Podpora razvojnemu in inovativnemu delu ter zniževanju stroškov lahko pospeši premagovanje nekaterih težav.

Pri oskrbi proizvodnje s surovinami in reprodukcijskim materialom ter v zunanjetrgovinskem delu poslovanja pričakujemo nekaj manj težav. Plan izvoza je realno uresničljiv, čeprav je na svetovnem trgu konkurenca vse večja. Z višjimi oblikami sodelovanja s tujino (proizvodne kooperacije, maloobmejni promet, sejemske aranžmani), ki smo jih uveljavili v letošnjem letu, lahko računamo na sorazmerno dobro oskrbo iz uvoza tudi v naslednjem letu.

Pri domači nabavi bo potrebno izvesti nadaljnjo optimizacijo zalog in doseči ugodnejše plačilne pogoje kot nadomestilo finančnih bremen v obliki manj ugodnih plačilnih pogojev, ki so jih zaradi tržne situacije vsilili kupci.

V okviru poslovne strategije in ciljev gospodarskega načrta bomo v operativnem delu sledili nalogam, da naše poslovanje, kljub zelo zahtevnim pogojem na trgu, postane učinkovitejše in pripomore k pozitivnim finančnim rezultatom v delovni organizaciji.

Albin Potočnik

Iz leta 1986 smo na nivoju DO v l. 1987 prenesli visok finančni primanjkljaj dolgoročnih virov za kritje trajnih obratnih sredstev – zalog, ki se je tekom leta še bistveno zvišal. Primanjkljaj dolgoročnih virov je neposredno vplival tudi na likvidnostno situacijo v DO, ki pa se je slabšala tudi zaradi vedno večje finančne nediscipline številnih kupcev naših proizvodov. Tako se je posledično povečala kratkoročna zadolženost Železarne Štore in to predvsem v IB SOZD SŽ Ljubljana ter v LB Splošni banki Celje. Plačevanje visokih obresti posredno kot revalorizacijski odhodki ter neposredno kot realni del obresti zmanjšuje dohodek.

Finančni primanjkljaj dolgoročnih virov je možno zmanjšati z zmanjševanjem naložb v osnovna sredstva in zaloge, s povečanjem lastnih trajnih virov, tj. poslovnega sklada in s pridobitvijo eksternih dolgoročnih kreditov ali sovlaganj. To so nekateri ukrepi za izboljšanje finančnega položaja DO, ki pa jih v kratkem času ne bo možno realizirati.

V l. 1988 so med ostalimi predvidene spremembe na področju ugotavljanja ter razporejanja celotnega prihodka in dohodka ter na področju kreditno-monetarne politike. Pomembne spremembe so napovedane pri določanju obrestnih mer, ki naj bi se spreminjale mesečno. Kreditno-monetarna politika, ki je že letos dovolj restriktivna, naj bi bila v naslednjem letu še bolj. Sedanji tako problematični limiti bančnih plasmanov naj bi bili sicer v l. 1988 odpravljeni, od višine bančnih plasmanov, pa naj bi banke plačevale v obvezne rezerve. Poraba menic naj bi se precej omejila. Splošna likvidnostna situacija se ne bo izboljšala, itd.

Na področju ugotavljanja finančnih rezultatov poslovanja v DO bo potrebno posredovati realne, ažurne in točne informacije o rezultatih ter se bolj posvetiti razčiščevanju in analizi stroškov.

Za zagotavljanje tekočega financiranja, kot ene izmed prioriteten nalog, bo nujno treba organizirati izterjavo zapadlih terjatev kot neposredno obliko izterjave na terenu, obvladovati zaloge na optimalni višini, investirati v OS izključno le v obsegu že zagotovljenih virov in razpoložljivih sredstev.

Direktor sektorja za finančne in računovodske posle
Franja KOŠEC, dipl. oec.

Značilnosti leta 1987 na področju inventivne dejavnosti in pogled v prihodnje leto

Rast inventivne dejavnosti glede na število predlagateljev in predlogov je v letu 1986 dosegla svoj vrhunec, v letu 1987 pa močan korak nazaj, saj pričakujemo, da bodo rezultati (po kriteriju množičnosti) le 60-70 % preteklega leta.

Čeprav je zastoj v inventivni dejavnosti nastal po nesreči v jeklarni zaradi krivičnih obtoževanj, to ni bil vzrok, ampak le prilika, da se prikrito nasprotovanje inovacijam javno pokaže. Konflikti med individualnimi inovatorji in njihovim okoljem so bili prisotni že prej, vendar ne tako zaviralni. To pa zato, ker je jasno vidna povezava med inovacijo in nadomestilom avtorja, manj pa med ekonomskimi efekti inovacije (katerih vpliv na dohodek ocenjujemo s 5 %) in osebnimi dohodki vseh zaposlenih, zaradi česar tudi vzpodbujamo in nagrajujemo inovacije.

Komisija za inventivno dejavnost, DIATI in vodstvo Železarne je predvidelo, da bo obstoječi sistem dosegel svoje meje, zato se je v začetku leta začela izvajati razvojna naloga »Strateško vodenje in MID« in pripravljati nov Pravilnik o inovacijah, ki je že v veljavi od septembra 1987. Pravilnik, čeprav bolj stimulativen (delež plačil od ekonomskega efekta je v zadnjih treh mesecih narasel z 2 na 6 %), sam po sebi še ni pomembnejše vplival na število prijav, daje pa osnove za bolj usmerjeno, vzpodbujano, strokovno in v poslovni sistem vključeno inventivno dejavnost. Pri tem igra pomembno vlogo vodenje z usmerjanjem in vzpodbujanjem iniciative zaposlenih v inventivno reševanje problemov in zniževanje stroškov proizvodnje.

Kljub problemom, do katerih smo mogoče malo preveč kritični, pa ima Železarna na zunaj ugled inventivne organizacije, o čemer pričajo nagrade in priznanja našim inovatorjem v občini, na RTV, RAST YU Reka, razstavi inovacij v Štorah itd.

V prihodnjem letu se bodo letos začete naloge na razvoju novega koncepta inventivne dejavnosti nadaljevale.

Planirana so sredstva za realizacijo inovacij in nadomestila inovatorjem ter posebni delovni nalogi (obrazci) za izvedbo inovacij, kar je potrebno, saj se z novim letom lahko prijavljajo samo inovacijske zamisli, ki še niso vključene v proizvodnjo. To pomeni, da bo proces realizacije inovacij bolj organiziran, spremljanje stroškov in efektov pa tekoče.

Pri prijavljanju inovacij sta dve novi možnosti:

- prijavo lahko sestavimo v Službi za inovacije, glede na navedbe inovatorja;
- inovacijo lahko v imenu inovatorja prijavi vodja organizacijske enote.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Razmišljanja ob zaključku leta

Če smo v letu 1986 rekli, da smo kljub težavam lahko zadovoljni s situacijo v Železarni Štore, predvsem ko govorimo o področju gospodarjenja, potem za leto 1987 tega ne moremo trditi. Res je, da nas je na tem področju spremljala cela vrsta objektivnih vzrokov, od nesreče v jeklarni do disparitete cen, vendar tudi naše lastne slabosti niso zanemarljive. V bodoče jim bomo morali posvetiti še več pozornosti. Zavedati se pri tem moramo, da težka gospodarska situacija nosi s seboj vse možne gospodarske in seveda tudi družbenopolitične posledice.

Torej bo v letu 1988 ena od osnovnih nalog sindikata Železarne Štore izboljšanje gospodarskih rezultatov s tem, da bi ob produktivni zaposlenosti vseh delavcev in čim boljšem izkoristku proizvodnih kapacitet ter upoštevanju tehnološke in delovne discipline dosegli maksimum, ob zmanjševanju izmečka odpadkov, reklamacij, zalog, stroškov in normativne porabe na enoto proizvoda. Pri tem ne smemo zanemariti pravilne tržne usmeritve tako na domačem trgu kot v izvozu. Zavedati pa se moramo tudi pomembnosti razvojne in inventivne dejavnosti.

Pri vsem tem nam mora biti vodilo tudi izboljševanje delovnih pogojev in delovnega okolja tako v ožjem kot v širšem smislu ter izboljšanje organizacije pa tudi reorganizacije tam, kjer je to nujno potrebno za boljše delovanje posamezne sredine in železarne kot celote.

Nagrajevanje in sploh akcije za čim boljše osebne dohodke zaposlenih bo v letu 1988 zelo pomembna naloga vseh nas. Zavedati se moramo, da bodo OD vezani na naše poslovne rezultate in delovne uspehe, zato sta ti dve področji med seboj nerazdružljivo povezani.

Pristop in iskanje dobrega modela nagrajevanja v letu 1987 nista dala najboljših rezultatov, kar kaže tudi neuspeh referendum. Na izkušnjah se učimo in neuspeh mora biti vzpodbuda za boljše delo v prihodnje. Na splošno pa sem mnenja, da pri izvajanju akcij okrog referendumov (pa tudi volitev) v predhodnem obdobju ne moremo biti povsem zadovoljni (kratki roki, nepopolna gradiva, razne spremembe, slaba tolmačenja...) in nas tu čaka v letu 1988 in vnaprej še dovolj dela.

Določen napredek je v letu 1987 bilo čutiti pri našem skupnem delovanju na področju samoupravnih organov in delegatskega odločanja, čeprav menim, da se nadaljuje kriza pri delovanju delegacij SIS in DPS in da nas tu čaka v letu 1988 resno in odgovorno delo, predvsem na relaciji informacija – povratna informacija ter zagotavljanju širših interesov za dobro in kvalitetno delo.

Končati je treba s prakso formalizma opravljanja družbene, politične ali samoupravne funkcije.

Če povežem razmišljanje še na kadrovske politiko, moram reči, da smo v letu 1987 sicer redno spremljali to področje; ne morem pa trditi, da smo dovolj tvorno sodelovali pri kreiranju le-te in izvajanju akcij, saj smo se na tem področju nekoliko razhajali s strokovnimi službami pri mnenjih in stališčih.

Zelo pomembne naloge nas v letu 1988 čakajo na področju družbene standarda, socialne varnosti nasploh ter predvsem zdravstvene in invalidske problematike. Ob tem le ena misel: nekatere akcije na tem področju so vezane na velika finančna sredstva. Če smo v predhodnem obdobju zamujali, ali nismo bili dovolj kvalitetni pri izvajanju akcij, verjetno v letu 1988 ne moremo pričakovati večjih pozitivnih premikov. Ne bi želel razpravljati o dobrem ali slabem delu strokovnih služb na tem področju; presojo prepuščam vsem zaposlenim v železarni, ki naj v svojih sredinah ocenijo situacijo.

Značilnosti leta 1987 na področju inventivne dejavnosti in pogled v prihodnje leto

(Nadaljevanje s 6. strani)

Seveda je tu predpostavljeno stil vodenja, ki vzpodbuja k reševanju problemov in se zavzema za nagraditev ustvarjalnosti podrejenih, kar se ne da predpisati, lahko pa bi se stimuliralo s specifičnim kriterijem nagrajevanja vodij. Odločanje o sprejemanju inovacij mora biti strokovno-poslovno (Svet za raziskave in razvoj po novem pravilniku), saj je to del našega razvojnega planiranja. Po drugi strani pa je glede na omejenost sredstev potreben prioriteten izbor predlogov za realizacijo (glede na razmerje stroški in predvideni efekti).

Nagrajevanje je urejeno tako, da prejme inovator ob sprejetju inovacije pavšalno plačilo kot akontacijo, po realizaciji pa vsako leto uporabe nadomestilo glede na ustvarjene efekte, vendar največ 5 let za tehnične izboljšave, za patente pa kolikor traja zaščita.

V pripravi je tudi predlog, da bi spremenili korekcijske faktorje, ki so odbitni pri izračunu nadomestila. Tako bi se skupna vrednost nadomestil (preračunana za zadnje tri mesece) dvignila na 10 % ugotovljenega ekonomskega efekta.

Tratnik Gorazd

Težko je v nekaj besedah obravnavati in opisati vse probleme in vsa področja ter akcije, ki smo jih izvajali v preteklem obdobju. Trudili smo se, čeprav ne vedno uspešno.

Pa vendar, če bi ob koncu leta 1987 želel ponuditi predlog programa dela za leto 1988, moram dodati vsaj še naslednje naloge:

- varstvo družbene lastnine kot celote,
- spodbujanje vseh oblik in načinov odločanja, ki krepijo položaj delavca samoupravljalca,
- poseben poudarek inventivni dejavnosti,
- pravočasno, kvalitetno in razumljivo informiranje delavcev in organizacijske spremembe na tem področju,
- reševanje sporov in konfliktnih razmer,
- zaostritev odgovornosti na vseh nivojih,
- vse oblike varstva žena v Železarni Štore in širše ter družbena aktivnost žena,
- spremljanje in obravnava sprememb Ustave, Zakona o združenem delu in drugih zakonskih predpisov,
- dopolnjevanje SSA v okviru DO z določili o vlogi in nalogah sindikata in nasploh novimi zakonskimi predpisi,
- spremljanje družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov, pravilnikov in drugih aktov,
- krepitev vloge sindikata na vseh nivojih znotraj DO in širše,
- tekmovanje kovinarjev,
- sodelovanje z drugimi DO in DPO,
- akcije in srečanja kolektiva Železarne Štore in SOZD,
- reševanje socialne, zdravstvene in ostale problematike upokojen-
cev,
- SLO in DS.

Uspešno delovanje sindikata Železarne Štore je vezano na določena finančna sredstva. Situacija na tem področju je glede na zakonske predpise in naše železarske možnosti zelo nejasna. Vseskozi smo izredno racionalno trošili sredstva in tudi v bodoče jih bomo.

Vendar sem mnenja, da finančno ne smemo odkriti in zmanjševati aktivnosti sindikata in da morajo biti sredstva za to dejavnost zagotovljena, saj kvalitetno delo sindikata, in to vseh vrst dejavnosti (tudi rekreacija, kultura, izletništvo...), odločilno vpliva na počutje delavcev in s tem v zvezi tudi na boljše produktivnost, zadovoljstvo in zavzetost pri delu ter na dobre poslovne rezultate.

Upam, da bomo v letu 1988 vsi med seboj strpno, korektno a v svojih hotenjih odločno, odgovorno in dobro sodelovali.

Predsednik KOOZS ŽS
Franulič Anton

Premiki v delovanju ZK

Minilo je dobre pol leta od reorganizacije v vrstah ZK ŽS. Za kakšen resnejši obračun uspehov in neuspehov je to prav gotovo prekratko obdobje. Zato bi se ob tej priliki omejili predvsem na to, v kateri smeri so šla naša prizadevanja in kakšni so naši načrti.

Predsedstvo Konference ZK je imelo v tem času 8 sej, od tega dve skupaj z ostalimi DPO. Največ časa smo posvetili iskanju ustreznih metod dela, organiziranju lastnih vrst in iskanju konkretnih ciljev in usmeritev za nadaljnje aktivnosti. Posebej je v tem sklopu vprašanj treba postaviti priprave na referendum in oceno izida, ki je bila narejena na skupnem sestanku z DPO, ter priprave na programsko volilne konference ZK in problemsko konferenco ZK Železarne Štore. Od ostalih aktivnosti komunistov Železarne Štore je treba omeniti še reorganizacijo v DSSS, ukinitve OO ZK TOZD Plavž ter izvedbo programsko-volilnih konferenc po OO ZK TOZD, ki so bile letošnje leto v veliki večini zelo dobro in z vso resnostjo pripravljene. To daje slutiti, da bo v vrstah članstva vendarle zapihal svež veter idej in aktivnosti.

Iz navedenega se vidi, da smo v zadnjem obdobju delali dokaj aktivno, iz še natančnejše analize zapisanega pa tudi to, da je bilo dano veliko pobud in idej za boljše in učinkovitejše delo, ki pa žal še niso vse padle na plodna tla.

V smislu borbe za čim boljše delo načrtujemo tudi aktivnosti za prihodnje leto. Poleg na splošno zapisanih nalog, ki nam jih nalagajo partijski forumi in vsakdanjost, komunisti v Železarni Štore načrtujemo še dve pomembni, in sicer organiziranje problemske konference na nivoju naše delovne organizacije in SOZD Slovenske železarne. Na nivoju delovne organizacije bomo spregovorili o bistvenih vprašanih razvoja Železarne Štore. Pri tem pa je nedvomno odločilnega pomena, da so v proces identifikacije problemov in določanja ciljnih usmeritev vključeni vsi tisti delavci, ki imajo znanje, voljo in vpliv na realizacijo sklepov.

S problemom, kako pripraviti problemsko konferenco, ki bo rezultat interesov večine delavcev Železarne, se ubadamo od same ustanovne seje predsedstva dalje, kajti zavedamo se, da res dobre rezultate lahko da samo množična akcija, torej skupni interes.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pregled dela mladih Železarne Štore

Kot ponavadi ob koncu leta večina delovnih organizacij, naj bo to v gospodarstvu ali negospodarstvu in prav tako tudi družbeno-politične organizacije, pripravijo pregled poslovanja, dela, naredijo zaključek in sprejmejo smernice za naslednje leto. Tako bi radi tudi mi mladi prikazali svoje delo v istekajočem se letu, iz katerega bi lahko poudarili, da je minilo v obdobju, ki za mlade pomeni prednost, živimo ravno nasprotno v obdobju izostrenih pogojev gospodarjenja, tako v naši DO kot v širši družbeni skupnosti. Glavna problema sta inflacija, ki nenehno raste in energija, ki postaja vse dražja in s tem tudi proizvodnja. Stalna in neustavljiva rast cen je povzročila padec življenjske ravni, a osebni dohodki mnogim ne zagotavljajo več socialne in materialne varnosti. Vse to najbolj občutimo mladi in pa mlade družine. Na drugi strani smo se našli v situaciji vse manjšega interesa mladih za vključevanje in delo v mladinski organizaciji, naj bo to v osnovni organizaciji ali pri koordinacijskem svetu Železarne Štore. Tako se je mladinska organizacija znašla v položaju, ko se srečujemo s kadrovsko problematiko, problemi forumskega dela, z reševanjem problemov na področju zaposlovanja, štipendiranja, reševanjem socialnih in stanovanjskih problemov ter podobno. S tem ko se mladinska organizacija ukvarja premalo s temi problemi, preveč pa sama s seboj, jo vse to potiska na stranski tir, skratka v tak položaj, kakršnega si najbolj vneti nasprotniki mladinske organizacije zunaj in znotraj nje želijo. Takšno početje potem mlade odbija, ne čutijo potrebe po organiziranju. ZSMS jim postaja tuja, ne zaupajo več v njeno pomoč pri reševanju njihovih problemov. Ob vsej tej problematiki se pojavlja vprašanje, kakšen je naš položaj, ali vsi ti problemi ne blokirajo razvoja in krepitve mladinske organizacije, ali je vsi ti problemi ne potiskajo počasi in vztrajno na obrobje družbenega odločanja. To v neki meri zavira uveljavljanje programskih usmeritev slovenskega in jugoslovanskega mladinskega kongresa. Ko vse to ocenjujemo, potem vidimo, da je mesto KS ZSMS v njej podobno. Naloge ZSMS so enake nalogam vseh subjektivnih sil naše družbe. Znotraj teh nalog pa ima ZSMS tudi posebne naloge. Te predstavljajo reševanje tistih problemov in vprašanj, ki jim pravimo specifičen – družbeno-ekonomski položaj mlade generacije. Na lanski volilno-programski konferenci smo si zastavili za eno ključnih nalog aktivnejše vključevanje mladih v sodelovanje samoupravnega socialističnega sistema. Vključevali smo se v obravnave poslovanja v naši DO in SOZD SZ, spregovorili smo o zaposlovanju mladih, o stanovanjski problematiki. Veliko pozornosti smo usmerili na vključitev pripravnikov v delo OZS SMS, takoj ko pridejo v DO in jim pomagali pri njihovem delu. Prav tako smo mnogo pozornosti posvetili kvalitetnejšemu delu pri izvrševanju planskih ciljev v posameznih delovnih sredinah. Člani vodstev ZSMS se moramo še posebej nenehno izobraževati in usposabljanje. Oblike usposabljanja in izobraževanja so raznovrstne: razgovori, sestanki, predavanja, seminarji, javne tribune, politične šole. Na tem področju smo sodelovali z drugimi družbeno-političnimi organizacijami. Tako smo se udeležili občinske politične šole, ki je bila aprila v Zrečah. Pridružili smo se akciji za pomoč družinam, katerih družinski člani so preminuli v februar-ski tragični nesreči v jeklarni in jim namenili finančna sredstva v višini 280.000 din. Sodelovali smo na prireditvi ob prihodu štafete v Titovem Velenju, in sicer smo imeli predstavnika na vseh treh okroglih mizah. Udeležili smo se seminarja v ustanavljanju novih enot drobenega gospodarstva in okrogle mize na temo Ekologija, energija, varčevanje in okrogle mize na temo Položaj delavcev iz drugih republik. Letos je bilo namreč praznovanje dneva mladosti v drugačni obliki, in sicer tako, da je bila šta-

Premiki v delovanju ZK

(Nadaljevanje s 7. strani)

V zvezi s problemsko konferenco na nivoju SOZD lahko zapišemo, da je organizacija zaupana komunistom ŽS, vendar pa je njena realizacija v veliki meri odvisna od aktivnosti komunistov drugih članic SOZD.

Teme za konferenco so bile na zadnjem sestanku samo okvirno določene, in sicer: kritična ocena odnosov v naši družbi, ustvarjanje in delitev dohodka ter metode dela ZK.

Čeprav način organiziranja demokratičnih razprav še ni povsem jasen, ZK na čelu s predsedstvom Konference delavcem ŽS ponuja svoje organizacijske potenciale in dobro voljo za delo in pričakuje množico pobud in predlogov s strani skupin in posameznikov, tako glede najustrežnejših metod dela, kakor tudi glede vsebine za problemsko konferenco. Pri tem ne smemo dovoliti, da akcijo onemogočijo razno provokatorji, ki vse komuniste enačijo s krivci za razne Agrokomerce ter tisti, ki z zapletenimi razmišljanji ščitijo samo svoje osebne interese, kajti vedno bolj postaja jasno, da bodo izhod iz krize omogočali predvsem znanje, svobodna misel, demokratični odnosi in nenazadnje tudi korajža, prvine torej, ki so nam bile v preteklosti tuje.

Predsednik Konf. ZK ŽS
Urbanc Alojz

feta mladosti po en dan v enem kraju regije, mladi pa so se na ta dan zbrali v tem kraju, pripravili tribune, okrogle mize, itd.

Glede cen za letovanje v letu 1987 smo podpirali 50 % redne ekonomske cene letovanja v letu 1987. Pripombe smo imeli glede tega, ker premalo mladih pride na vrsto v redni sezoni v naših kapacitetah. Zahtevamo za naslednje leto spremembo pravilnika, saj je v predlanskem letu letovalo 24 mladincev (nosilec letovanja) v starosti do 27 let od skupaj 559 nosilcev letovanja, ki so letovali v letu 1986, kar znaša 4,3 % 25 nosilcev letovanja pa je letovalo v starosti 27–29 let, tako da je mladih bilo skupaj 49 ali 8,9 %. To pa je občutno premalo, saj je mladih v Železarni ena tretjina in mislimo, da smo zapostavljeni.

Sodelovali smo v pripravah na praznovanje 27. aprila in 1. maja ter sodelovali na majskem srečanju mladih, ki je bilo na Jesenicah – drugače rečeno športno srečanje SOZD Slovenske železarne. Glede mladinskega izleta, ki ga vsako leto organiziramo po poteh NOB, smo se letos odločili za tridnevne v smeri Štore–Tolmin–Benetke in nazaj.

Mladinske delovne akcije predstavljajo eno najbolj množičnih dejavnosti ZSMS. Vendar opažamo, da je zainteresiranost mladih za odhod na delovne akcije padlo. Ponekod pa je ravno nasprotno: Zanimanje je večje, a je možnosti za odhod na mladinsko delovno akcijo manj, predvsem zaradi problemov, ki lahko nastanejo v proizvodnji. Letos so se mladi iz železarne udeležili mladinske delovne akcije »Palič 84«, kjer je delala mladinska delovna brigada Cvetka Jerin, katere pokrovitelj je vrsto let naša železarna. Komandat brigade je bil tudi iz železarne Štore; eden teh brigadirjev, ki je odšel na akcijo Palič 87, je koristil celo svoj letni dopust. V okviru SOZD imamo tudi svojo interno brigado, ki dela na deloviščih SOZD. Na Ravnah je brigada pomagala pri urejanju rekreacijskega centra Ivarčko jezero. V okviru SOZD smo se udeležili tudi mladinske delovne brigade Norbert Weber, ki je sestavljena iz mladih združenja črne metalurgije Jugoslavije. Organizator brigade Norbert Weber je bila letos železarna in rudnik iz Vareša. Brigada pa je delala v tretji izmeni, in sicer na mladinski delovni akciji na progi Zvornik–Tuzla. V okviru SOZD SZ smo se udeležili še 10. športnega srečanja mladih črne metalurgije, ki je bila letos v Nikšiču. To ni bilo samo športno srečanje, ampak imajo taka srečanja širši pomen. Na takih srečanjih se mladi seznanimo s proizvodnimi procesi v drugih delovnih organizacijah in si jih tudi ogledamo ter seznanimo s proizvodnimi rezultati. Tako srečanje SOZD kot srečanje jugoslovanskih železarn nam je služilo za spoznavanje mladih, pogovor in izmenjavo mnenj o delu mladinske organizacije in za seznanjanje z njihovim načinom organiziranja. Redno sodelujemo na kvizu Tito – partija, omladina – akcija in pa tudi na tematski konferenci o problemih, ki tarejo mladinsko organizacijo. Na njej je bilo izraženo globoko nezadovoljstvo nad načinom dela pri izbiri za predsednika ZSMJ, saj to negativno vpliva na razpoloženje v vrstah mladih in kvira njen ugled. Ob vsem tem smo se mladi vključili v obravnave poslovanja naše DO kot tudi SOZD SZ.

Mladina kot politična organizacija je aktivno vključena pri izdelavi obrambnih načrtov TOZD/DSSS in na nivoju DO. Naša ekipa se je udeležila kviza na temo »Tito – revolucija – mir« in dostojno zastopala našo DO. Prav tako smo se udeležili pohoda po poteh XIV. divizije.

V svojih sejah smo pogosto obravnavali veliko prošenj za finančno pomoč organizacijam in društvom in se odločili za pomoč nogometni ekipi Železar, ki zastopa železarno v 2. ligi malega nogometa v celjski občinski ligi. V tej ekipi igrajo večinoma naši mladinci. Odločili pa smo se za humano akcijo, da bi nekako pomagali mladim družinam pri nakupu ozimnice s kratkoročnim posojilom, vendar kasneje na to ni bilo odziva.

Novembra smo bili organizatorji srečanja nekdanjih mladinskih aktivistov – srečanja veteranov ob Slivniškem jezeru, in to na nivoju SOZD ter organizirali okroglo mizo na mladinsko temo. Sedaj bomo imeli še volilno programsko konferenco SOZD SZ, na kateri bomo izvolili novo vodstvo. Po ključu naj bi postal predsednik ZSMS SOZD SZ predstavnik mladinskih vrst iz naše železarne. Prav tako so se v decembru odvijale programsko-volilne konference v osnovnih organizacijah ZSMS v naši DO, kjer so v prenekateri OO izvolili novo vodstvo.

V bodoče se bomo morali bolj posvetiti vključitvi pripravnikov v delo OO ZSMS takoj, ko pridejo v DO. Organizirali naj bi okrogle mize na teme, ki jih bodo predlagale OO ZSMS in na katerih bodo obravnavani specifični problemi mladih. Poudarek bomo dali na večje sodelovanje OO ZSMS v DO in njihovo kvalitetno delo v osnovnih organizacijah.

– Stalno bomo obravnavali stanovanjsko problematiko in zaposlovanje, ki postaja v sedanji težki družbeno-ekonomski situaciji vse večji problem mlade generacije.

– Podpirali bomo še večje vključevanje mladih v inovacijsko dejavnost.

– Prav tako bomo morali mladi stremeti po čim kvalitetnejšem opravljanju dela in izvrševanju zastavljenih ciljev v posameznih delovnih sredinah ter stremeti k čim kvalitetnejšemu izobraževanju kadrov ob delu.

Pri našem delovanju nam je bilo v pomoč sodelovanje s KPO. Čeprav smo tudi do sedaj dobro sodelovali z ostalimi DPO v delovni organizaciji, naj bi to postalo še boljše – predvsem sodelovanje s sindikatom, da nam ne bi očital, da z delom mladinske organizacije ni zadovoljen. Saj bi tudi mi komu lahko kaj očitali!

Javeršek Branko

OB ZAKLJUČKU LETA SO SODELAVCI POVEDALI

MRAMOR ALOJZ – delovodja na EOP I in II, Jeklarna

EZGETA PERO – topilec na OEP I v Jeklarni

V letu 1987 je bilo na začetku leta za jeklarje zelo pozitivno. Na koncu februarja nas je doletela nesreča s petimi žrtvami in uničena je bila konti naprava. To nam je prineslo 200 milijard izgube. Vse od nesreče naprej smo si ves čas prizadevali povečati proizvodnjo. Od oktobra naprej nam je uspelo dvigniti proizvodnjo na raven začetka letošnjega leta in v mesecu novembru smo izdelali preko 13.000 ton jekla, zato mislim, da bomo tudi ob koncu leta dosegali uspešno količino proizvodnje. V letošnjem letu smo poostriili nadzor in varstvo pri delu, imeli pa smo precejšnje težave z raznimi zastoji in odpravljani teh zastojev; lahko rečem, da je bil v jeklarni samo en remont uspešno opravljen. V prihodnje si bomo morali v jeklarni prizadevati za izboljšanje kadra, ker bomo le z boljšim kadrom bolj produktivni. Glede izboljšanja tehnologije mislim, da so naše možnosti v usklajevanju časa med delom peči in tu so naše rezerve. Prav tako rezerve obstajajo v boljšem in kvalitetnejšem vzdrževanju. Zavedamo se, da je nujna kvalitetnejša proizvodnja in razmišljamo o vakuumski in ponovni tehnologiji. Če hočemo ekspanzijo v tovarni, moramo iti naprej s tehnologijo na pečeh.

Od strokovnih služb pričakujemo več inovacij za naše delo, ker imajo tam čas in bi se lahko vključili v izboljševanje naše proizvodnje.

Nova naprava za dodajanje zlitin po žici se sedaj proučuje in je 52. taka naprava na svetu. Ta naprava ima prednost, da varčuje pri zlitinah. S takimi tehničnimi novostmi bi se morali ukvarjati strokovnjaki, ker nam teh novosti v proizvodnji precej primanjkuje.

Za Jeklarno je že vseskozi značilno težko večizmensko delo in problemi z doseganjem plana. V letošnjem letu je bil v jeklarni po nesreči prisoten določen strah; prav tako nismo mogli vzpostaviti normalne proizvodnje, ker tri mesece ni delala konti naprava. V zadnjem času smo uspeli stvari izboljšati do te mere, da smo v mesecu novembru dosegli rekordno mesečno proizvodnjo. Čez celo leto smo imeli probleme z bakrom in tudi to se je izboljšalo. Prav tako smo v zadnjem obdobju izboljšali kvaliteto našega dela, podobno imamo manj zgrešenih šarž. Glede nagrajevanja mislim, da bi jeklarji morali biti bolj plačani in bi boljša stimulacija vplivala na večjo kvaliteto in doseganje plana. Človek mora pač iti zadovoljen na delo in iz »šihata«. Moje mnenje je: če bomo dosegali dohodek, se mora to poznati tudi pri OD delavcev. Prej sem delal v martinarski in tam smo imeli relativno boljše plače kot danes. V jeklarni mora biti za ključna delovna mesta dovolj delavcev, saj se poleti pokaže problem z zasedbo teh mest.

Preveč se pojavlja določena uravnalovka med jeklarji in ostalimi delavci in če se pri naši proizvodnji doseže kvaliteta, mora biti tudi ta nagrajena. Kar se tiče tehnologije, moramo v jeklarni slediti tehnološkemu razvoju, da bi lahko bili konkurenčni. Mislim, da se dohodek ustvarja z uvajanjem novosti v proizvodnjo; tak primer je npr. naprava za dodajanje ferozlitin in le tako se nam odpirajo perspektive in z dobrim delom, tako z rokami kot z glavo, bomo sposobni kvalitetno in varno delati.

ŠEGA EDI – delovodja na konti napravi, Jeklarna

Letošnje leto je bilo tako za jeklarno kot za celo železarno verjetno eno najtežjih. V naši proizvodnji prihaja do izraza vedno bolj zastarela in iztrošena tehnologija. V železarski krizi v svetu se zapirajo bolj moderne jeklarne, kot je naša, ki proizvajajo kvalitetnejša in cenejša jekla. Zato bomo vsi skupaj morali več narediti na razvoju jeklarstva v Štorah, tako z vložitvijo znanja kot tudi denarja. Brez tega je nemogoče pričakovati uspešno konkuriranje našega jekla doma in v svetu. Tu gre za večje angažiranje strokovnih služb pa tudi nas samih. Strokovne službe morajo prevzeti vedno večje obveznosti in tudi to naj bi dajalo rezultate v proizvodnji. Zaradi zastarelosti in iztrošenosti naših naprav ter velikih obremenitev pričakujemo več tudi od vzdrževanja.

Kljub vsemu mislim, da smo rezerve sposobni izkoristiti, kar se mora pokazati pri boljših poslovnih rezultatih in tudi pri OD.

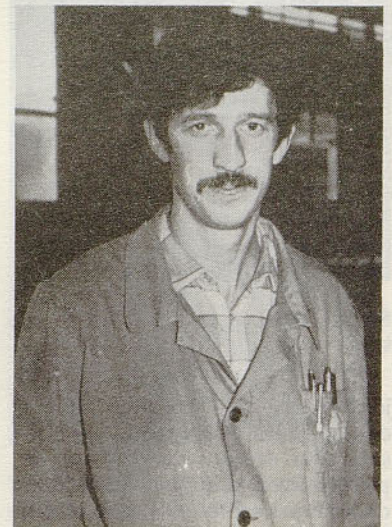

PLAHUTA MILAN – delovodja proge Valjarne II

V sedanjem času se v naši valjarni nahajamo pred velikim problemom kvalitete. Opremljenost našega TOZD je dotrajana in posledica tega je tudi slabša kvaliteta. Drug vzrok slabše kvalitete je material, ki prihaja iz jeklarne. Zaradi slabih gredic prihaja do slabše kvalitete in do več izmečka. Naslednja stvar, ki je kritična, je vprašanje na

ročil. Ker sprejemamo tudi manjša naročila, prihaja do menjav programov, ki so zelo pogoste in se izvajajo včasih celo med tednom. V proizvodnji občutimo tudi to, da so obzidave peči zelo slabe, saj je včasih ta obzidava zdržala šest mesecev, sedaj pa moramo že po dveh mesecih obzidavo popravljati.

Valjarji se pri svojem delu zelo trudimo, saj delamo tudi med malico in 10 minut do konca »šihata« in tako delavcem težko razlagamo, da ob takem delu ni dohodka. Izguba je po mojem v največji meri odvisna od cen črne metalurgije, ki so administrativno določene. Od notranjih vzrokov pa je imela največji vpliv nesreča v Jeklarni. Smatram, da vseh teh problemov v Valjarni sami ne moremo rešiti, ampak moramo problematiko Valjarne skupno razreševati. Tako morajo biti za prihodnje leto zagotovljena naročila; prav tako se mora valjarni zagotavljati kvaliteten vložek, da bomo lahko delali. Tudi naša investicija se mora čimprej končati. Za doseganje teh ciljev se morajo angažirati tako valjarji kot ostali delavci ter vodilni naše DO. V vseh TOZD si morajo prizadevati, da se izkopljejo iz krize.

SEBIČ LEOPOLD – namestnik delovodje v Armaturni delavnici v Valjarni II

Za letošnje leto je najbolj značilno, da imamo zelo razdrobljena naročila in kot posledica tega je, da moramo pogosto menjati programe. To pomeni za armaturno delavnico izredno povečanje dela, kar zahteva od vseh nas večjo angažiranost. Drug problem, ki ga čutimo, je, da proizvodnja ni določena za mesec dni vnaprej, kar je bilo včasih normalno, ampak moramo sproti stružiti kalibre in pripravljati armature. Zaradi nujnosti menjav programov med tednom prihaja do zastojev, ki trajajo 8 ur in te neplanirane menjave povzročajo nižjo proizvodnjo. Pri našem delu nam je v izredno pomoč CNC strožnica, brez katere si takšnega tempa dela, kot ga imamo, niti ne predstavljamo. V armaturni delavnici se moramo v prihodnjem letu pri svojem delu posvetiti izdelavi

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

čim boljših dovodov in odvodov valjarniških ogrodiv, da bomo dosegli večjo kvaliteto. V valjarni imamo napram ostalim TOZD disciplino na zadovoljivi ravni. Tudi v ostalih TOZD morajo pooprstiti disciplino. Prav tako smatram, da bi morali biti bolj stimulirani za svoje delo tisti, ki s svojim delom neposredno vplivajo na poslovne rezultate DO. Kar me zaskrbljuje, je predvsem iztrošenost opreme, na kateri delamo v valjarni, saj v obstoječe naprave ne vlagamo veliko. Ker v doglednem času verjetno ne bomo dokončali investicije, bi morali posvetiti večjo pozornost vzdrževanju te opreme. Predvsem bi morali narediti več na razvoju. Rezultate v valjarni, in s tem tudi dohodek, pa bomo ustvarjali, če nam bodo zagotovljena naročila.

SELIČ EDI – pooblaščenec za varstvo pri delu Valjarne II

Da se stanje v Valjarni poslabšuje, je po moje glavni vzrok to, ker so obstoječa postrojenja že zelo iztrošena. Na drugi strani imamo opravka z vedno hujšimi kriteriji za doseganje kvalitete. Tako so včasih bile tolerance na široko ploščate profile 0,4 ali 0,5 mm, sedaj pa so 0,15 do 0,20 mm. Ker se v valjarno že leta ni vlagalo, smo dosegli zgornji nivo kvalitete, ki jo lahko daje ta tehnologija. Z velikimi napori delavcev še lahko dosegamo kvaliteto, ki jo lahko prodajamo. Za kakšno večjo rast kvalitete pa ni možnosti. Največ pričakujemo od nove investicije, ki bi morala čimprej steči, tako da bi lahko nove proizvode plasirali na trg kovaške industrije. Prepričan sem, da smo s kadrom, s katerim razpolagamo (samo kvalificirani valjarni z 2 ali 3-letno poklicno šolo), sposobni na novi investiciji dati zelo dobre rezultate. Za novo investicijo imamo že pripravljeno kompletno posadko in ni bojazni, da valjarji ne bi zmogli osvojiti modernejših tehnologij. Večino časa preživim med delavci, med katerimi je čutiti mnogo zaskrbljenosti za naše OD, saj vemo, če ne bo dohodka, tudi ne bomo imeli kaj deliti. Sprašujemo se, kaj bo z naročili. V GN, ki ga bomo sprejeli, se bomo obvezali za

izvršitev naše proizvodnje, prav tako pa se morajo tudi drugi obvezati, da bodo prispevali svoj delež k realizaciji le-te. Kar se pogojev dela delavcev v valjarni tiče, mislim, da smo marsikaj izboljšali, čeprav se mnogo več ne da narediti, ker ni finančnih sredstev.

VERBIČ STANE – tehnolog v Valjarni I

V prvem polletju v našem TOZD nismo čutili posebnih težav, kar kažejo tudi rezultati poslovanja tako količinsko kot kvaliteto, čeprav je bilo v kvaliteti zaznanih nekaj negativnosti.

V septembru smo bili nekako nepripravljeni na pojavljene probleme z naročili. Tako je bil ta mesec za nas prelomen. V bistvu imamo večje organizacijske in tehnološke možnosti za uspešnejše delo, vendar se moramo prilagajati stanju naročil, ker jih ni dovolj. Trenutna situacija ni vzpodbudna na tem področju.

Za naslednje leto nas spremlja bojazen, kako bomo startali. Plani so namreč, tako pri nas kot v drugih TOZD, ambiciozno zastavljeni zaradi nadomestne proizvodnje ob ukinitvi plavža. Uspeli bi, samo če bo dovolj naročil.

Problem je tudi izvoz. Leta nazaj je valjarna več izvažala. Problem je v tem, da imamo slabšo kvaliteto za vse večje zahteve kupcev. Tako letos izvoznega plana ne bomo dosegli. Pozna se nam izpad naročil iz Italije (drobno ploščati profili).

Na izvoznem področju bodo potrebni še posebni napori za zagotavljanje boljše kvalitete, za kar pa žal nismo najboljše tehnološko opremljeni. Ugotavljamo tudi, da smo od septembra naprej nekako precej spremenili tradicijo razmišljanja v našem TOZD. Bolj smo prilagodljivi, elastičnejši, več je sprememb proizvodnih programov.

Prisotna je tendenca, da bi valjarna skušala zvečati delež specialnih profilov, ker menimo, da bi tu verjetno lahko še zagotovili ekonomičnost v poslovanju. Cene teh specialnih profilov se namreč drugače formirajo. Na področju specialnih profilov letos ne bomo dosegli plana (plan je okrog 5000 ton), razveseljivo pa je, da se čutijo določeni pozitivni premiki v interesih naročil. Odpirajo se možnosti, da bi se količina naročil v naslednjih letih še povečala.

Ob opažanju vzdušja med delavci TOZD Valjarne I se vidi, da so zaskrbljeni zaradi premalo naročil, sicer pa je delovni elan močno prisoten.

RIBIČ MARJAN – izvlačilec iz stroja za koničenje, Jeklovlek

Do sedaj smo na koničenju imeli dovolj dela, v zadnjih 14 dneh pa tudi za nas ni bilo dovolj dela. Šli smo delat na peskanje. To predstavlja zame precejšnjo spremembo, saj sem pri stroju za koničenje delal 16 let in v preteklosti nisem bil prestavljen na druge stroje. Z delom in vodstvom v jeklovleku sem zadovoljen in upam, da se bo v prihodnje prodaja odprla, saj si kljub težkim delovnim pogojem (vročina poleti) želim to delo še naprej opravljati. Za Železarno upam, da se bomo izklopali iz izgube, za katere je osnovni vzrok vprašanje prodaje. Pri tem je verjetno važno, ali se bo na svetovnem trgu povečalo povpraševanje. Zavedam se: če ne bo dela, tudi ne bomo mogli zaslužiti. Ob tem ni prav, da na Kosovu in v Makedoniji stojijo nove tovarne in prav bi bilo, da sami poskrbijo za svojo proizvodnjo, tako da bodo delali in ne samo čakali na pomoč. Tiste tovarne, ki smo jih tam naredili, morajo dajati družbi, ne pa samo od nje zahtevati.

GORŠAK STANE – vodja Armaturne delavnice

Za poslovanje v TOZD, menim, da dobro poteka; da nas pesti pomanjkanje naročil, pa je tako znano. Delovno vzdušje med sodelavci je v redu. Želimo si, da bi bilo v prihodnjem letu dovolj dela, da bodo delovni uspehi in rezultati takšni, da nam bodo zagotavljali čim boljše osebne dohodke.

PAJK IVAN – lužilec, Jeklovlek

V letošnjem letu se v jeklovleku srečujemo s precejšnjim pomanjkanjem dela, ki je posebej prisotno v zadnjem času. Ni namreč naročil. To me najbolj zaskrbljuje. Glede svojega dela lahko rečem, da sicer ni fizično naporno – na to delo sem bil prestavljen kot invalid iz Valjarne I, kljub temu pa je na mojem delovnem mestu slab zrak (zaradi kislin). V lužilnici smo veliko naredili; vemo, da se v Trzinju trudijo, da bi našo proizvodnjo prodali. Tudi vzdrževalci se trudijo, da popravljajo, in tudi predpostavljeni delajo, kar morejo za večjo proizvodnjo. Vendar, če ne gre prodaja, je to velik problem. Z OD sem trenutno še kar zadovoljen. V prihodnjem letu bo verjetno še slabše in najbrž nas bodo spraševali, ali imamo kaj delati in pri tem, ali nas rabijo ali ne. Starejša generacija se bolj boji mo za delo in se tudi bolj prizadevamo kot mladi.

JEVŠNIK PETER – vodja proizvodnje valjev, VODEB JOŽE, vodja talilnice, KOSTADINOV CVETAN, tehnolog, vsi iz Livarne I, pa takole razmišljajo:

Ocenjujemo, da smo v TOZD kar uspešno poslovali. Operativni plan po sedanjih pokazateljih kaže, da ga bomo dosegli.

V začetku leta smo imeli težave z ruskim programom. Sodeč po enajstmesečnih rezultatih, gledamo v kumulativni, lahko predvidevamo, da bodo ti višji od planiranih.

(Nadaljevanje na 11. strani)

(Nadaljevanje z 10. strani)

nih. Ocenjujemo tudi, da je produktivnost višja od planirane. Tudi prodajne cene v devetih mesecih so bile dosežene višje od pričakovanih. Ostanek čistega dohodka bo zaostal od načrtovanega, ker porabljena sredstva presegajo planirana. Obveznosti navzven so namreč višje. Dodatni negativni vplivi, ki so nas spremljali, so tudi neustrezen asortiment proizvodnje.

Izmeček je v okviru planiranega, izpleni bodo tako višji od planskih.

In kako v naslednjem letu?

Že sedaj se žal čuti upadanje naročil. Že v tem letu delamo del proizvodnje za naslednje leto. Glede na to smatramo, da imamo preveč delovne sile. Število zaposlenih se povečuje, naročil pa primanjkuje tako pri valjih kot pri sivi in nodularni litini. Upamo, da bomo investicijo za centrifugalno vlivanje valjev uresničili.

Že letos ob 29. novembru je bilo planirano, da se to relalizira, vendar je prišlo zaradi ukinitve proizvodnje na plavžu do drugih načrtov. Ob informaciji, da bomo prenehali s proizvodnjo na plavžu, smo se odločili, da naprave za centrifugalno vlivanje valjev premestimo v prostore plavža. Tako se bo vse skupaj zavleklo za eno leto. Poleg tega je investicija pogojena z velikimi stroški.

Težko je oceniti uspešnost poslovanja celotne delovne organizacije v tem izredno težkem jugoslovanskem položaju. Čuti se angažiranje in prizadevanja novega vodstva delovne organizacije, saj v tej krizni situaciji le še nekako »vozimo«. Moramo pa imeti pred seboj misel, da ne bi več zapirali obratov, saj, dokler se bo nad Štorami kadilo, ne bomo lačni.

ŠLATAU JOŽE – delovodja v jedrarni livarne valjev, kokil in metalurške litine

V tem letu smo imeli veliko težav zaradi pomanjkanja naročil. V prvem polletju je bila forsirana višja proizvodnja glede na predvideno investicijo za centrifugalno vlivanje valjev. Imeli smo dokaj visok izmeček pri ruskih valjih. Ti morajo biti namreč brezhibno izdelani, to pa nam zaradi slabih materialov ni uspevalo.

V zadnjem kvartalu je čutiti pomanjkanje naročil predvsem pri težjih valjih.

Za prihodnje leto je težko napovedovati situacijo ob že sedaj znanih dejstvih. Problem je, da nimamo na splošno gledano pravih kvalit, ki jih je mogoče plasirati na svetovnem trgu. Za TOZD Livarno I in celotno DO je velik up predvidena nova investicija za centrifugalno vlivanje valjev; če pa ostane ob tem, kar imamo sedaj, obstaja bojazen, da ne bomo konkurenčni niti na domačem trgu.

NOVAK FRANC – strojnik na AFL, Livarna II

Ko je AFL začela delati, so v začetku bili precejšnji problemi. V zadnjem času je proizvodnja na tej liniji dobro stekla. Tudi vzdrževalci so se naučili, tako da, ko pride do napake, jo hitro odpravijo. Za ves kader, ki dela na tej liniji, lahko rečemo, da je proizvodnjo osvojil. Problemi pa so še s talino in s pravo peska. Prav tako predstavlja ozko grlo čiščenje naših odlitkov, kar se kvalitete dela tiče, se je ta močno izboljšala. Tudi težina dela se je izboljšala, razen pri odstavljanju ulitkov iz stresalne rešetke, kjer je bilo planirano, da bo odvod mehanečen; tu še obstaja težko fizično delo. Kakor vem, je predvidena rekonstrukcija tega dela delovnega procesa. Glede poslovanja livarne strojne litine lahko rečem, da smo delali celo letošnje leto z izgubo, vendar se to stanje izboljšuje. Boljše poslovanje se mora kazati tudi pri OD. V prihodnjem letu bomo na naši liniji ustvarjali še več, saj ima stroj veliko možnosti. Če pa bi bistveno hoteli povečati proizvodnjo, bi morali odpraviti ozko grlo dela kupolk in priprave peska. Pri našem delu pričakujem predvsem izboljšanje kvalitete dela, in to je naloga vseh nas. Na splošno mislim, da so cene livarskih izdelkov prenizke, saj je v livarski proizvod vloženo veliko živga dela in drugih stroškov. V prihodnjem letu se bomo verjetno izkopali iz izgub. Ta cilj moramo doseči skupno z vodstvom, od katerega v tem trenutku veliko pričakujemo.

STOJAN IVAN – delovodja čistilnice, Livarna II

Presenečen sem bil, da lahko avtomatska formarska linija tako kvalitetno dela, ni pa se pri tej investiciji dovolj gledalo na delovni proces pred AFL in za njo. Res je, da je bil nabavljen nov čistilni stroj, vendar ta ne daje takšnih rezultatov, kot pričakujemo. Prav tako je ozko grlo brušenje in odbijanje ulitkov. Cilji so za čistilnico previsoko postavljeni in težko sledimo proizvodnji na AFL. Ko ugotovljamo poslovanje Livarne II, pozabljamo velikokrat na dejstvo, da

dobimo iz vsake tone taline približno 55 % izplena. Izpadejo livni in napajalni sistemi, imamo pa tudi približno 11 % izmečka. Za nodularno litino je značilno, da se po krčenju približuje značilnostim jekolitine, zato so pri njej slabši izpleni. Res je, da smo v zadnjem času izmeček zmanjšali pod 10 %, prej smo ga na starih strojih imeli celo 16 %. V čistilnici bomo zelo težko modernizirali delo pri odbijanju, ker se dela preko 20 pozicij na dan. Zato bo tu še naprej potrebno težko fizično delo. Pri tem je problem z delavci, ki nočejo ostati na teh delih. Imeli smo primere, ko so prišli iz drugih obratov pomagat pri čiščenju, vendar nihče po enem tednu ni hotel ostati zaradi težkega dela. Uspeh takih pomoči iz drugih TOZD je bil polovičen. Pomagali so nam samo delavci iz neposredne proizvodnje, iz pisarn pa ni bilo nobenega. Čistilnica Podplat pozitivno odigrava svojo vlogo pri reševanju naših problemov v zvezi s čiščenjem. V zvezi s poslovanjem v prihodnje mislim, da bo livarna glede na to, koliko kvalitetnih ulitkov izdela, morala biti pozitivna, ob tem bo potrebno izboljšati prodajo naših izdelkov, izločiti iz programa pozicije, ki niso rentabilne, zahtevati boljša vzdrževalna dela, znotraj TOZD pa doseči večjo tehnološko in delovno disciplino. Naslednja stvar, kamor morajo biti usmerjena naša prizadevanja, mora predstavljati boljši izplen z racionalizacijo livnih in napajalnih sistemov, da bomo iz taline dobili več čistih ulitkov. Za režijo, ki jo plačuje livarna, mislim, da je prevelika. Prav tako je previsoko postavljen plan za leto 1988, ko se predvideva proizvodnja 10.500 ton, kar je 1500 ton preveč, saj peči dajejo samo 70 ton dnevno. Ob 55 % izplenu se ta plan ne izide. Možnosti so predvsem v boljšem izplenu in serijski proizvodnji. Mislim, da bi se z boljšim stimuliranjem in ob ustreznih drugih pogojih lahko približali 9500 tonam.

HRIBERNIK ALOJZ – orodjar, MO

Moje delo je takšno, da se vedno nekaj spreminja. V orodjarni stremimo za tem, da bi vedno bilo kaj boljše narejeno. Ta prizadevanja se pozitivno odražajo tudi pri delu ce-

lotnega TOZD. Kar se tiče poslovanja TOZD, mislim, da bi morala biti večja povezava med nami in pripravo proizvodnje. Zaradi kratkih stikov med pripravo in TOZD to občutimo tudi v proizvodnji. Priprava bi morala biti sestavni del TOZD, tako da bi bili tudi pri OD odvisni od TOZD. Glede kolektiva orodjarne lahko rečem, da ni medsebojnih problemov. Zavedamo se, da so orodja osnova dobrega dela našega TOZD. Ob tem me moti to, da delo orodjarjev v železarni ni dovolj cenjeno, saj je: prvič, to delo osnova nadaljnega proizvodnega procesa in drugič, to delo zahteva veliko znanja in fizičnega dela.

Glede delovnih pogojev, ki jih imamo v aneksu MO, smatram, da so ti prostori pozimi preslabo ogrevani in da bi pri vseh strojih in ročnih obdelavah bile potrebne talne podloge, ker so tla zelo mrzla. Kar se tiče poslovanja celotnega TOZD, bi morali biti delavci bolj seznanjeni s tem, kako poslujemo, da bi lahko tudi s strani delavcev lahko prišli predlogi za izboljšanje poslovanja.

VREČAR ALBIN – delovodja obdelave litine, MO

Pri obdelavi litine imamo probleme z dobavami ulitkov iz livarn. V času, ko je bila livarna v rekonstrukciji, smo tudi pri nas kasnili z realizacijo proizvodnih planov. Čudi nas, da pri dobavah iz livarn nimamo nobenih prednosti, kljub temu da smo v livarno vlagali, po drugi strani pa se obdelani ulitek dražje prodaja kot surov ulitek. Strojni park na litini je iztrošen in mislimo, da bi ga bilo potrebno bolj ažurno obnavljati. Amortizacijo dajemo v druge obrate, sami pa stagniramo. Ko se nam kvarijo stroji, nimamo nadomestnih kapacitet in zato bi moralo vzdrževanje te stroje hitreje popravljati, ker nam to pomeni izpad proizvodnje.

V prihodnjem letu je najvažnejše to, da komerciala pridobi kupce in da si zagotovimo delo. Zavedamo se: če ne bo dela, ne bo dohodka. Pri tem vemo, da bomo v takih primerih najprej prizadeti pri OD v TOZD, kar pa ni prav, saj bi morale biti službe bolj povezane z usodo

(Nadaljevanje na 12. strani)

(Nadaljevanje z 11. strani)

TOZD. V MO nas skrbi, kaj bo z nadomestno proizvodnjo za izpadli ruski program v prihodnjem letu. Poleg tega pa vemo, da je še cel kup nejasnosti za leto 1988, saj se zakoni in cene tako hitro spreminjajo, da se jim v TOZD ne moremo prilagajati. Zaradi tega mislim, da bi kot osnovno v družbi morali urediti gospodarsko politiko, da bi lahko normalno poslovali. V TOZD se čutimo pri OD zapostavljeni. Kvalificirano kovinarsko delo je preizkušeno vrednoteno v primerjavi z drugim delom v metalurgiji železarn. Moti me tudi to, da se različno tretira nekoga, ki je 30 let delal v železarni, vmes za kakšno leto odšel v drugo DO in se vrnil, od tistega, ki je neprekinjeno delal v železarni; to mislim da ni prav. Skrajni čas je, se za vse zaposlene uvede evidentiranje delovnega časa s pomočjo registrirnih ur. Predvsem pa je v Železarni potrebno zaostri odgovornost za lastno delo od vrha navzdol.

ZAVŠEK IVAN – delovodja v Žerjavnem oddelku

Ocenjujem, da smo v žerjavnem oddelku v tem letu dobro delali. Posebnih težav nismo imeli. Je pa med sodelavci občutili večkrat nezadovoljstvo, predvsem ob izplačilu osebnih dohodkov.

GAJŠEK ALOJZ, dipl. ing. – raziskovalec na področju plastične predelave in mehanske obdelave jekla v hladnem, RRI

Gospodarska recesija na področju črne metalurgije, ki je zajela razviti svet že pred leti, je sedaj zajela tudi našo deželo. Tako se težave (plasiranje naših izdelkov na trg, cene, stroški) na področju črne metalurgije stopnjujejo. Ker je ta veja gospodarstva velik porabnik energije in osneževalec okolja, se je tudi odnos politikov in predvsem ekologov do črne metalurgije precej spremenil. Tako ni več pričakovati toliko razumevanja za nastale težave kot v preteklosti. Tudi v Železarni Štore so se gospodarske razmere glede na prejšnja leta precej spremenile. Kaže se pomanjkanje naročil in vedno več reklamacij naših proizvodov. Minili so časi, ko so kupci »jokali« za jeklo ne glede na kvaliteto, samo da so ga dobili. Če smo lahko do sedaj kolikor toliko brezskrbno živeli, sedaj več ne bomo mogli. Najti bomo morali takšne programe, ki bodo kvalitetni, tržno zanimivi in

ekonomsko upravičeni. Seveda pa je treba nujno našo miselnost o vedno večjih količinah spremeniti.

Na področju vlečenega in brušenega jekla v Železarni Štore so se razmere že toliko zaostri, da ostajajo proste kapacitete na vlečnih strojih. Vzrok temu je zmanjšan obseg proizvodnje predelovalcev jekla in vedno večje konkurence ostalih železarn na tem področju. Vendar se ugotavlja, da so potrebe po vlečenih specialnih profilih še velike. Zato je to področje lahko še kako tržno zanimivo za Železarno Štore.

Zatorej je razvoj perspektive vlečenih jekel v Železarni Štore predvsem v kvalitetnih specialnih profilih. Na tem področju imamo prednost pred ostalimi, ker veliko specialnih profilov že proizvajamo, drugi pa so šele na začetku. To pomeni, da imamo že veliko opreme in znanja, vendar so še potrebna manjša investicijska vlaganja v določeno vrsto opreme, razvoj vseh ostalih spremljajočih dejavnosti in predvsem agresivna tržna politika pri iskanju novih proizvodov. Tako bi bilo potrebno v Jeklovleku poleg še več tehničnega znanja in tehnološke discipline izboljšati rezanje in embalaranje vlečenih profilov. Istočasno bi bilo potrebno investirati v napravo za hladno valjanje, da bi bili sposobni zagotoviti dovolj kvalitetne vlečene profile. Seveda kvalitetnega premika v osvajanju in proizvodnji novih zahtevnih specialnih profilov brez razvoja vseh spremljajočih dejavnosti ni. Zato je potrebno:

- zagotoviti kvalitetno konstantnost predprofilov iz valjarn (odskajevalna naprava v Valjarni I);
- zagotoviti kvalitetno termično obdelavo;
- zagotoviti kvalitetno spremljanje faz predelave (nujno je treba imeti koordinatno merilno napravo, ki je Železarna Štore nima);
- doseči boljšo kvaliteto od predpisane po JUS-standardih.

Samo na takšen način, da izpopolnimo znanje, opremo, zagotovimo kvaliteto v vseh fazah proizvodnega procesa, od nastanka jekla do končnega proizvoda, bomo sposobni proizvajati kvalitetne vlečene proizvode. In če to uspemo, potem se nam ni treba bati za plasiranje svojih izdelkov na trg. Kajti danes je premalo proizvajati izdelke samo v kvaliteti, ki jo predpisujejo standardi. Uspel bo tisti, ki bo lahko proizvajal nekaj boljšega. Mislim, da smo za to sposobni.

Na področju brušenega jekla gre razvoj v smeri vedno večje zahtevnosti po točnosti obdelave v toleranci h 9 in celo h 7. Druga značilnost je, da se v svetu konkretno brušeno vzmetno jeklo zamenjuje z luščnim. Ne za eno in ne za drugo trenutno v Železarni Štore nismo opremljeni. Zato je nujno potrebno investirati v brusilni stroj, ki bo omogočal večjo stopnjo natančnosti obdelave. Za izdelavo vzmeti s progresivno karakteristiko in ostalo luščeno jeklo pa bi bilo potrebno investirati še v luščilno glavo, kajti sama linija že obstaja.

Poleg razvoja na področju vlečenja in brušenja bi morali razmišljati tudi v smeri, da bi vlečene in brušene profile, ki ne zahtevajo velike stopnje nadaljnje predelave, dokončno obdelali v Železarni in tako na trg plasirati končni proizvod.

Naše nadaljnje delo je resnično odvisno od razvoja in sposobnosti v osvajanju in proizvodnji kvalitetnih izdelkov.

Razgovore opravila
Tomažin Ana
in Pungartnik Oto

EKOLOŠKA SANACIJA VOGLAJNE

Varstvo okolja, in s tem tudi potoka Voglajne, je bila zadnja leta delavcem Železarne Štore dokaj pomembna naloga. Tehnologija se je ekološko posodabljala z gradnjo čistilnih naprav, formirana so bila ustrezna delovna mesta s funkcijo razreševanja ekološke problematike. Občasno pa je kljub temu prihajalo do izpustov škodljivih snovi, ki so imeli za posledico pogine rib. Vzrok takšnih dogodkov je povsem subjektivne narave, oziroma malomarnost posameznih delavcev. Seveda ob tem ne gre prezreti vloge kanalizirane Voglajne od Štor do Celja, na kateri je porušen celotni ekosistem. Način hidrotehnične izvedbe regulacije z uporabo ravnih linij, brez ustreznih zadrževalnikov za povečanje vodne mase in aeracijskih stopenj, je povzročil hiter, vendar enakomeren pretok vode ter drastično znižanje elementarne samočistilne sposobnosti vodotoka. Ob takšnih razmerah pa je evidenten večji obseg onesnaževanja in s tem tudi večje ekološke škode.

Da bi vsaj deloma zmanjšali obseg škod na vodnem življu in izboljšali samočistilne sposobnosti ter ihtiološke pogoje vodotoka, smo v letu 1987 na reguliranem sektorju Voglajne od Štor proti Celju pristopili h gradnji aeracijskih stopenj. Te gradimo iz odsluženih železniških betonskih pragov na 30 do 100 metrov vodne poti, v odvisnosti od padca terena. Nekaj je že zgrajenih in te so uspešno, z majhnimi korekcijami, prestale fazo testiranja visokih voda, niso pa izostali tudi načrtovani rezultati njihove funkcionalnosti glede prezračevanja vode in ribištva. Res gre sicer za relativno kratko obdobje, toda že v tem času smo ob isti ali večji onesnaženosti vodotoka, z meritvami vsebnosti kisika, pH vrednosti in prozornosti ter vizualnim pregledom sestave bentosa ugotovili bistvene premike v kvaliteti vode. Zaradi enostavnega – neprofesionalnega in nekompleksnega pristopa ne izpuščamo možnost vprašljivosti dobljenih rezultatov. Vsekakor pa ne gre za ekstremne odmike, kar dokazuje občutno povečana populacija vseh vrst rib, med njimi so posamično tudi občutljivejše potočne postrvi.

Dobljeni rezultati narekujejo nadaljevanje del oziroma izgradnjo prelivnih pragov vse do Celja. Seveda ob tem ne moremo mimo tega, da gre za fizično izredno težko delo. En sam železniški betonski prag tehta okoli 275 kg, za izgradnjo ene stopnje pa jih je potrebno prenesti z brežine in jih položiti prečno v vodotok kar 12. Kljub mehanizaciji, ki jo daje kot pomoč TOZD Transport, se bo delo zavleklo v drugo polovico leta 1988. Vsi ti naporji pa bodo povrnjeni Železarni Štore, Ribiški družini Voglajna in širši družbeni skupnosti, le posamezni delavci se bodo morali ekološko osvestiti, da ne bo več prihajalo do izpustov škodljivih snovi.

Milan Štraus

Ribiči, ob pomoči delavcev in mehanizacije TOZD Transport, gradijo aeracijske stopnje za delno ekološko sanacijo potoka Voglajne

ŠTORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja enkrat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Kocman Vojko, Renčelj Vlado, Grosek Rajko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (Št. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopisov ne vračamo.